

Joukkorahoituksen kehitys Suomessa vuosina 2017-2019

Lasse Helenius

Opinnäytetyö

Liiketalous

2020

Tekijä(t) Lasse Helenius	
Koulutusohjelma Liiketalous	
Raportin/Opinnäytetyön nimi Joukkorahoituksen kehitys Suomessa vuosina 2017-2019	Sivu- ja liitesivumäärä 46 + 0
<p>Joukkorahoitus on rantautunut Suomeen jo noin vuosikymmentä sitten. Perinteisiin rahoituslähteisiin verrattuna joukkorahoitus on ollut uusi asia ja se on digitalisoitunut ja luonut uusia rahoitusmahdollisuuksia niin oikeushenkilöille kuin luonnollisille henkilöille. Sijoitusmarkkinoille se on myös luonut uusia sijoitusmahdollisuuksia.</p> <p>Joukkorahoitus voidaan jakaa eri joukkorahoitusmuotoihin, jotka ovat sijoitusmuotoinen, lainamuotoinen, hyödyke- ja vastikemuotoinen ja lahjumuotoinen joukkorahoitus sekä vertaislainaus. Joukkorahoitusmuotojen välillä on eroja niin siltä osin, mitä varten rahoitusta haetaan ja mitä rahoitusta vasten annetaan.</p> <p>Joukkorahoituksen ja joukkorahoitusmuotojen tarjonta ja kerätyn kokonaispääoman määrä on ollut kasvusuuntaista vuosien 2017- 2019 aikana. Vuonna 2017 – 2019 Suomessa on toiminut 13 joukkorahoituspalveluita tarjoavaa yritystä, joista jokainen on ollut erikoistunut tietyn tai tiettyjen joukkorahoitusmuotojen välittämiseen.</p> <p>Joukkorahoituksen ja joukkorahoitusmuotojen kysyntä ja joukkorahoituskampanjoiden kokonaismäärä on ollut kasvusuuntaista vuosien 2017 – 2019 välillä ja ne ovat kulkeneet linjassa tarjonnan kanssa.</p> <p>Suomen lainsäädännössä joukkorahoitukseen on jouduttu reagoimaan sillä joukkorahoituksen ollessa vielä suhteellisen uusi asia ei Suomen lainsäädäntöä ole voitu soveltaa joukkorahoitukseen tehokkaasti. Suomen lainsäädännössä joukkorahoituksen sääntelyä varten on laadittu uusia lakeja, tehty muutoksia jo annettuihin lakeihin ja pantu täytäntöön Euroopan unionin asettamia direktiivejä ja asetuksia. Tarkoituksena on ollut tarkentaa ja tehdä tehokkaammaksi sääntelyä joukkorahoituksesta.</p> <p>Tämän tutkimuksen tavoitteena on antaa lukijalle yleispätevä kuva siitä, miten joukkorahoitus on kehittynyt Suomessa vuosina 2017 – 2019. Tutkimuksen alussa kerrotaan joukkorahoituksesta käsitteenä ja tutkimuksen edetessä käsitellään joukkorahoituksen tarjonnan, kysynnän ja lakisääntelyn kehittymistä rajattujen vuosien aikana. Tutkimukseen kerätään tietoa joukkorahoituksen kehityksestä käsittelevistä lähteistä.</p> <p>Tutkimuksen tuloksena voidaan havaita, että joukkorahoituksen tarjonta ja kysyntä ovat olleet kokonaisuudessaan kasvusuuntaisia, vaikka kasvu onkin hidastunut vuoteen 2019 mennessä. Lakisääntelystä voidaan havaita, että joukkorahoituksen lakisääntely on kehittynyt ja tarkentunut vuosien 2017 – 2019 aikana.</p>	
Asiasanat Joukkorahoitus. Kehitys. Rahoitus. Piirteet.	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Joukkorahoitus käsitteenä	3
2.1	Joukkorahoitusmuodot	4
2.1.1	Sijoitusmuotoinen joukkorahoitus	4
2.1.2	Lainamuotoinen joukkorahoitus	5
2.1.3	Vertaislainaus	6
2.1.4	Vastikkeellinen joukkorahoitus	7
2.1.5	Lahjoitusmuotoinen joukkorahoitus	9
3	Joukkorahoituksen tarjonnan kehittyminen Suomessa 2017 - 2019	11
3.1	Joukkorahoitusmuotojen tarjonnan kehityksen eroavaisuudet rahoitusmuotojen kesken	12
3.2	Joukkorahoitusmuotoja tarjoavat yritykset Suomessa ja niiden toiminnan kehitys 14	
3.2.1	Invesdor	15
3.2.2	Fellow Finance	16
3.2.3	Fundu	17
3.2.4	Mesenaatti	19
4	Joukkorahoitusmuotojen käytön ja kampanjoiden määrällinen kehitys Suomessa vuosina 2017 - 2019	21
4.1	Lainamuotoinen joukkorahoitus	22
4.2	Sijoitusmuotoinen joukkorahoitus	22
4.3	Vastike- ja hyödykepohjainen joukkorahoitus	23
4.4	Vertaislainaus	24
5	Joukkorahoituksen lakisäätelyn kehittyminen Suomessa 2017-2019	25
5.1	Joukkorahoituslaki	25
5.2	Valtiovarainministeriön asetus joukkorahoituksen saajan tiedonantovelvollisuuden sisällöstä ja rakenteesta	26
5.3	Hallituksen esitys eduskunnalle joukkolainanhaltijoiden edustajaa koskevaksi laiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi HE 48/2017 vp	27
5.4	Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sijoituspalvelulain muuttamisesta ja kaupankäynnistä rahoitusvälineillä sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi HE 151/2017 vp 28	
5.5	Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sijoituspalvelulain ja kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain muuttamisesta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi HE 277/2018 vp	30
5.6	Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvopaperimarkkinalain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi HE 111/2018 vp	31

5.7	Hallituksen esitys eduskunnalle liikesalaisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi HE 49/2018 vp.....	32
5.8	Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi osakesäästötilistä ja laiksi Finanssivalvonnasta annetun lain 40 §:n muuttamisesta HE 279/2018 vp.....	33
5.9	Hallituksen esitys eduskunnalle sijoitusrahastolaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi HE 243/2018 vp.....	35
5.10	Hallituksen esitys eduskunnalle rahankeräyslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi HE 214/2018 vp	36
6	Pohdinta.....	38
6.1	Mihin suuntaan joukkorahoitus on kehittynyt vuosina 2017 – 2019	39
6.2	Oman oppimisen arviointi.....	40
	Lähteet	42

1 Johdanto

Yrityksien rahoitusta miettiessämme, ensisijaiseksi uuden yrityksen rahoittajaksi mielimme yleensä pankit. Yrittäjän perustaessa yritystä ajatellaan, että yrittäjä hakee pankista lainaa eli vierasta pääomaa yrityksen perustamiskulujen kattamiseksi ja yritystoiminnan kulujen kattamiseen sen alkuvaiheessa. Liiketoiminnallaan voittoa tekevän pankin saaminen uuden yrityksen rahoittajaksi ei välttämättä ole niin yksinkertaista, vaan yritys-idean ja uuden yrityksen toimintasuunnitelman täytyy olla todella täsmällinen ja riskitön, jotta pankki myöntää rahoitusta uudelle yritykselle.

Yrityksen rahoitusmuotojen joukko on laaja-alainen ja jatkuvasti kehittyvä. Perinteisten rahoitusmuotojen joukkoon on rantautunut täysin uusi rahoitusmuoto joukkorahoitus. Tämä rahoitusmuoto on tuonut täysin uudenlaisia mahdollisuuksia uusille yrityksille, jotka hakevat rahoitusta. Perinteisiin rahoitusmuotoihin verrattuna joukkorahoituksella voidaan rahoittaa innovatiivisempia ja enemmän riskiä sisältäviä uusia yrityksiä ja rahoituskohteita. Joukkorahoitusmuotoja on useampia, joissa jokaisessa tarjotaan rahoitusta erilaisin ehdoin.

Perinteisistä rahoitusmuodoista eroten joukkorahoituksessa tärkein aspekti ei ole voiton tekeminen rahoituksella vaan toisenlaiset vastineet rahoitukselle. Joukkorahoituksessa, nimeenkin viitaten ei ole vain yhtä rahoittajaa, vaan se koostuu suuresta joukosta rahoittajia. Koska rahoitus muodostuu suuren joukon tekemistä pienistä rahoituksista, yhden rahoittajan riski pysyy matalana. Nämä yllä mainitut asiat ovat tärkeimpiä faktoreita, jonka takia riskialttiimmatkin yritykset ja rahoituskohteet voivat mahdollistaa toimintansa rahoittamisen helpommin joukkorahoituksella, kuin riskiä välttävän pankin rahoituksella. Joukkorahoitus on rahoitusmuotojen joukossa, vielä nykypäivänäkin perinteisiin rahoitusmuotoihin verrattuna vähemmän tiedossa oleva rahoitusmuoto.

Kyseinen rahoitusmuoto on rantautunut suomeen vuonna 2010, kun osakepohjaista joukkorahoitusta tarjoava joukkorahoitusalue Venture Bonsai aloitti toimintansa. Vuonna 2012 joukkorahoitusta tarjoava alusta mesenaatti.me aloitti pilottiprojektilla vastikepohjaisen joukkorahoituksen tarjoamisen. Vuonna 2013 mesenaatti.me aloitti toimintansa varsinaisesti avatessaan joukkorahoitusta tarjoavan palvelualueen koko yleisölle. Vuonna 2012 Invesdor niminen joukkorahoitusalue alkoi tarjota joukkorahoitusta kasvu- ja startup-yrityksille. Mesenaatti.me sekä Invesdorin lisäksi vuonna 2012 alkuperäiseltä nimeltään Kansalaisrahoitus, nykyinen Springwest alkoi tarjoamaan joukkorahoituspalveluita. Vuonna 2013 joukkorahoitusalueiden joukkoon saapui Fellow Finance, joka tarjoaa lainapohjaista joukkorahoitusta. (wikipedia.org. Joukkorahoitus)

Joukkorahoitus on ehtinyt kehittyä rahoitusmarkkinoilla sen saavuttua Suomeen vuonna 2010 ja lainsäädännöllisesti sitä alettiin säätelemään vasta vuonna 2016. Joukkorahoituslaki astui voimaan 1.9.2016. Joukkorahoituslain tarkoituksena on turvata sijoittajansuojaa ja säännellä aiemmin sääntelemätöntä lainamuotoista joukkorahoitusta. Lain astuttua voimaan joukkorahoituksesta tuli laajemmin osa lainsäännettyjä rahoitusmarkkinoita. (finanssivalvonta.fi)

Vuosi 2017 on ollut käännekohta joukkorahoituksen kehitykselle Suomessa, jolloin joukkorahoituslustoja käyttämällä kerättiin 247 miljoonan euron edestä rahoitusta, joka oli 61 prosenttia enemmän edellisvuodesta. Joukkorahoitus on alkanut saamaan entistä enemmän jalansijaa rahoitusmuotojen joukossa ja joukkorahoitettujen yrityksiä ja kohteiden määrän kehitys näyttäisi olevan ylöspäin. (Suomenpankki, tilastot, Joukkorahoitus 2018)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää kattavasti ja antaa vastaus tutkimuksen pääongelmaan: kuinka joukkorahoitus on kehittynyt Suomessa vuosina 2017-2019. Tutkimuksen pääongelmaan pyritään saamaan vastaus selvittämällä joukkorahoituksen sääntelyn, tarjonnan, kohteiden, rahoitusmuotojen ja kulurakenteen ominaispiirteiden kehitystä kyseisellä aikavälillä. Opinnäytetyön tutkimus pohjautuu joukkorahoituksesta saatavilla olevaan kirjallisuuteen ja internetmateriaaliin kyseiseltä aikaväliltä. Tutkimuksessa kirjallisuuslähteenä käytetään joukkorahoituksesta kertovia kirjoja ”Joukkorahoitus – Aki Kallio, Lasse Vuola, 2019 painos

Päätin valita joukkorahoituksen tutkittavaksi aiheeksi, koska aihe kiinnosti minua ja joukkorahoitus on rahoitusinstrumenttien joukossa vielä suhteellisen uusi tulokas. Edellä mainittu 2017 käännekohta toimii aloituspisteenä tutkimuksessa ja tutkimuksessa kerätään tietoa muutoksista ja kehityksestä, joita joukkorahoituksessa on tapahtunut 2017 käännekohtaan ja vuoden 2019 välillä.

Kyseessä on kvantitatiivinen tutkimus, jossa kerätään tietoa joukkorahoituksen liittyvistä muutoksista kyseiseltä aikaväliltä, tutkimuksessa olevien alaongelmien näkökulmasta. Tarkoituksena on saada niin paljon konkreettista tietoa joukkorahoituksen kehityksestä kyseiseltä aikaväliltä, että tutkimuksen tuloksena syntyy kattava monesta näkökulmasta saatu kokonaiskuva, joka vastaa tutkimuksen pääkysymykseen.

2 Joukkorahoitus käsitteenä

Joukkorahoitus on käsitteenä uudenlainen rahoituspalvelu ja -muoto, jonka 2000-luvulla voimakkaasti kehittynyt teknologia ja digitalisoituminen on mahdollistanut. Huomattava internetin yleistymisen, sen tehokkuus tiedonvälityskanavana ja käyttöystävällisyyden parantuminen ovat mahdollistaneet suurien ja potentiaalisten rahoittajajoukkojen tavoittamisen ja niille kohdistetun rahoitushaun. Joukkorahoitushakuja suoritetaan yleisesti internetissä digitaalisissa, teknologisia toimintamalleja hyödyntävissä joukkorahoituspalvelualueissa. Kyseessä ovat erittäin tehokkaat digitaaliset markkina-alusta, jotka auttavat sijoittajia löytämään rahoitettavia hankkeita kuin myös hankkeisiin rahoitusta etsiviä yrityksiä ja muita rahoituksen hakijoita löytämään sijoittajia. Sijoittajan näkökulmasta joukkorahoituspalvelualueet tarjoavat välityspalvelua, joista sijoittajien on helppoa löytää hankkeita, joita tukea ja joihin sijoittaa. Yrityksien näkökulmasta joukkorahoituspalvelut tarjoavat tehokkaita digitaalisia markkina-alustoja, joissa joukkorahoituskampanjoiden avulla pystytään hakemaan joukkorahoitusta investointien, hankkeiden ja kasvun rahoittamiseen.

(Kallio & Vuola 2018, 49, 75)

Yrityksien lisäksi kuka tahansa voi lähteä hakemaan joukkorahoitusta ja perustaa joukkorahoituskampanjan haluamalleen hankkeelle. Sijoittaja puolellakaan ei ole rajoituksia vaan joukkorahoituskampanjaan voi sijoittaa vapaasti kuka tahansa. Joukkorahoituskampanjat sopivat niin alkaville tai toimiville yrityksille, yksityishenkilöille, yhdistyksille ja työryhmille. Joukkorahoituskanavat painottuvat suurelta osin internettiin, joten fyysisellä sijainnilla ei ole suurta merkitystä rahoituskampanjan aloittamisessa ja sen onnistumiseen. (maaseutupolitiikka.fi)

Joukkorahoitukselle ei ole yhtä ja ainoaa vakiintunutta juridista määritelmää niin kansallisella kuin EU-tasollakaan. Joukkorahoitus-termillä tarkoitetaan toimialalla käsitettä, joka tarkoittaa suurelle joukolle potentiaalisia sijoittajia kohdistettavaa pyyntöä rahoittaa rahoitettavaa joukkorahoituskampanjaa. (Kallio & Vuola 2018, 75)

Joukkorahoituksen rantautuessa rahoitusmarkkinoille joukkorahoituksen ajatuksena oli kerätä suhteellisen pieni summia suurelta rahoittajajoukolta saavuttaakseen haluamansa rahoitusmäärän. Sijoitettavan summan koolla on ollut selkeä ajatus pienentää sijoittajille kohdistuvaa riskiä, jonka he tekevät sijoittaessaan hankkeeseen ja siten madaltaa kynnystä sijoittaa. (Kallio & Vuola 2018, 75)

2.1 Joukkorahoitusmuodot

Joukkorahoitus voidaan jaotella erilaisiin joukkorahoitusmuotoihin. Muodot määrittävät sen, minkälaista joukkorahoitus on ja jokaisella joukkorahoitusmuodolla on omat erityispiirteensä. Joukkorahoitusmuodot eroavat niin sovellettavuudeltaan, lakisäätelyltään kuin erityispiirteiltään. Ne voidaan jaotella sijoitusmuotoiseen joukkorahoitukseen, lainamuotoiseen joukkorahoitukseen, vertaislainaukseen, vastikkeelliseen joukkorahoitukseen ja lahjoituspohjaiseen joukkorahoitukseen. Näistä 5 eri ryhmään jaotellusta rahoitusmuodoista rahallista tuottoa edustavat joukkorahoitusmuodot ovat sijoituspohjaiseen joukkorahoitukseen kuuluvat osake- arvopaperi- ja voitto-osuusmuotoinen joukkorahoitus, lainamuotoinen joukkorahoitus, jossa kerätään yrityksille vierasta pääomaa ja kuluttajien välinen vertaislainaus. Ei-rahallista tuottoa edustavat joukkorahoitukset ovat vastikkeellinen sekä lahjoitusmuotoinen joukkorahoitus (invesdor.com)

Joukkorahoituskampanjaa aloittaessa rahoituksen hakija voi päättää, minkälaista joukkorahoitusta kampanjallaan hakee ja rahoitusta hakeva taho sekä rahoitettava hanke myös vaikuttavat paljon siihen, minkälaista joukkorahoitusta haetaan. Joukkorahoitusmuotojen käytännöllisten ja juridisten detaliin perusteella voidaan rahoituksen hakijat segmentoida hyvinkin suorasukaisesti rahoitettavan hankkeen ominaispiirteiden tai yrityksen muodon, elinkaaren vaiheen sekä koon perusteella.

2.1.1 Sijoitusmuotoinen joukkorahoitus

Sijoituspohjainen joukkorahoitus voidaan jaotella osake, arvopaperi- ja voitto-osuusmuotoiseen joukkorahoitukseen. Näissä sijoitusmuotoisissa joukkorahoituksissa sijoittajan motiivina sijoittaa on sijoituksesta saatu taloudellinen tuotto. Rahallista tuottoa sijoittajalle tuottaa sijoitettavan pääoman arvonnousu sekä osingot ja molemmat faktorit pohjautuvat lopulta yhteen ja samaan avaintekijään eli sijoitettavan yrityksen taloudelliseen kasvuun. (Kallio & Vuola 2018, 76, 77)

Osakemuotoisessa joukkorahoituksessa nimensä mukaan rahoituksen vastineeksi laskeaan yrityksen osakkeita joukkorahoitusta tarjoaville ”joukkosijoittajille”. Osakkeiden laskeminen eroaa normaalista listautumisannista siten, että osakepohjaisen joukkorahoituksen vastineeksi lasketuilla osakkeilla ei käydä kauppaa jälkimarkkinoilla eikä niissä ole merkintätakuuta. (Kallio & Vuola 2018, 76)

Osakemuotoinen joukkorahoitus perustuu siihen, että joukkorahoitusta vastaan liikkeille lasketuilla osakkeilla on sen sijoittajalle tuotto-odotuksia. Sijoitettaessa osakepohjaiseen joukkorahoituskampanjaan, sijoittajalle luvataan sijoitusta vastaan laskettujen osakkeiden

tuottavan tuottoa sijoitettavalle pääomalle. Tuotto-odotukset perustuvat siihen, että saamallaan rahoituksella listautumaton yritys pyrkii kasvattamaan liiketoimintaansa ja aikanaan listautumaan pörssiin. Rahoituksen mahdollistama kasvu ja siitä seuraava listautuminen pörssiin ovat avaintekijöitä osakkeiden arvon nousuun ja tuotto-odotukseen, joilla joukkosijoittajia houkutellessaan sijoittamaan. (kaleva.fi)

Osakemuotoisen joukkorahoituksen lisäksi arvopaperimuotoinen joukkorahoitus perustuu osakemuotoisen joukkorahoituksen tapaan siihen, että joukkorahoitusta keräävä yritys tai taho laskee liikkeeseen sijoittajia varten joukkovelkakirjoja tai muita arvopapereita, jotka voidaan luokitella rahoitusvälineiksi eli sijoituskohteiksi. Sijoittajat voivat merkitä tai ostaa näitä rahoitusvälineiksi luokiteltuja arvopapereita joukkorahoituspalveluita tarjoavan alustan kautta. Arvopapereilla on samankaltaisia tuotto-odotuksia kuin osakemuotoisessa joukkorahoituksessa olevilla osakkeilla. (businessangels.fi)

Voitto-osuusmuotoisen joukkorahoituksen motiivina joukkorahoittajalle on voitto-osuus, jonka joukkorahoittaja saa vastineeksi rahoituksesta. Joukkorahoittajan rahoittaessa hanketta tai yritystä, rahoituksesta vastineeksi luvattu voitto-osuus perustuu täysin siihen, että hanke tai yritys tekee voittoa rahoituksen jälkeen, josta jakaa osuuden joukkorahoittajille. (Kallio & Vuola 2018, 76)

2.1.2 Lainamuotoinen joukkorahoitus

Lainamuotoinen joukkorahoitus on nimensä mukaisesti lainapohjaista rahoittamista. Kyseessä on voittoa tavoitteleva joukkorahoitusmuoto, jossa sijoittajat saavat voittonsa lainan korkotuloista. Kyseistä joukkorahoitusmuotoa voivat käyttää rahoittaakseen toimintaansa niin kuluttajat kuin yritykset. Lainamuotoinen joukkorahoitus toimii siten, että kuluttajat tai yritykset voivat hakea lainaa suoraan joukkorahoituspalveluista toimivilta sijoittajilta. Joukkorahoituspalveluilla tapahtuva lainamuotoinen joukkorahoitus toteutetaan käytännössä huutokauppaperiaatteella siten, että sijoittajat tarjoavat lainaa sitä hakevalle yritykselle ja edullisimman korkotarjouksen tehneet sijoittajat pääsevät mukaan yritykselle joukkorahoituspalvelun palveluntarjoajan keräämään lainatarjoukseen. Korkotasoon vaikuttaa eniten yrityksen luottokelpoisuus, mitä luottokelpoisempi yritys niin sitä alhaisempi korkotaso. Joukkorahoituspalvelun palveluntarjoajan kerättyä sijoittajien lainatarjouksista kokonaisen lainatarjouksen lainaa hakevalle yritykselle, on yrityksen vielä hyväksyttävä tai hylättävä lainatarjous. Voidaan ajatella, että lainamuotoisessa joukkorahoituksessa lainan hinnan ratkaisee puhtaasti sijoittajien tarjonta ja lainaa hakevan yrityksen kysyntä. (fellow-finance.fi), (ubrahoitus.fi)

Verrattuna perinteiseen pankkitoimintaan, jossa lainattava vieras pääoma otetaan luottolaitoksen taseesta, kerätäänkin lainamuotoisessa joukkorahoituksessa kerätty vieras pääoma suoraan joukkorahoituslustoilla toimivilta sijoittajilta. Digitalisoitumisen on katsottu olevan mahdollistajana ylipäättänsä joukkorahoitukselle ja varsinkin lainamuotoisen joukkorahoituksen kohdalla se on ollut vahvana tekijänä rahoitusmuodon välittämisessä suu- ralle yleisölle. Digitalisoitumisen myötä pienien ja keskisuurien kuin myös kuluttajien on ollut mahdollista lainamuotoisen joukkorahoituksen kautta rahoittaa kampanjoitaan mark- kinaehtoisesti. (ubrahoitus.fi)

Lainamuotoista joukkorahoitusta voidaan pitää olevan lähimpänä perinteistä pankkilainaa- mista. Samankaltaisuutta perinteiseen pankkilainaan on sekä hinnoissa että toimin- tatavoissa. Lainamuotoinen joukkorahoitus on vahva kilpailija perinteisen pankkilainaa- misen rinnalla ja perinteisen pankkilainan saamisen vaikeudet tiukentuneen pankkilainsää- dännön takia on kasvattanut lainamuotoisen joukkorahoituksen käyttöä yritysten vaihto- ehtoisena rahoituslähteenä. (ubrahoitus.fi)

Vuonna 2016 voimaantulleen joukkorahoituslain jälkeen lainamuotoisen joukkorahoituk- sen käyttö yritysten elinkeinotoiminnan rahoittamisessa sai tuulta purjeeseen ja siitä läh- tien lainamuotoisen joukkorahoituksen rooli yritysten rahoituslähteenä on vakiintunut. Joukkorahoituslain voimaantumiseen ja sen vaikutuksiin lainamuotoiseen joukkorahoitukseen palataan myöhemmässä vaiheessa tätä tutkimusta. (ubrahoitus.fi)

2.1.3 Vertaislainaus

Vertaislainaus eli yksityishenkilöiden välinen lainaus. Yksinkertaisesti ajateltuna vertaislai- naus voi olla kahden kuluttajan välinen lainasopimus, mutta jos ajatellaan laajemmassa skaalassa niin vertaislainaus voi olla ison mittakaavan rahoittamista, lainayhtiön tai jouk- korahoitusluston välittämää luottoa, jonka kuluttajat rahoittavat. Vertaislainauksesta voi- daan käyttää myös nimeä P2P-lainaus. P2P tarkoittaa *people to people*, joka kuvastaa hy- vin, että vertaislainauksessa on kyse kuluttajien välisestä toiminnasta. Vertaislainaus kuu- luu voittoa tavoittelevien joukkorahoitusten segmenttiin ja sen tarkoitus on tuottaa voittoa sitä tarjoaville kuluttajille tai toisin sanoen sijoittajille. (credigo.fi)

Joukkorahoituslustojen ja lainayhtiöiden rooli vertaislainauksessa on toimia välikätenä, jonka tehtävänä on ylläpitää palvelukanavaa, jossa kuluttajat voivat tarjota vertaislai- nausta. Joukkorahoituslustoja ja lainayhtiöt myös määrittävät lainaa hakeville kuluttajille tarjottavat lainaehdot, lainasummat sekä takaisinmaksuajan, mutta siihen vaikuttavat myös vertaislainaa tarjoavien kuluttajien intressit. Vaikka palveluntarjoajien ja rahoitusta

tarjoavien kuluttajien rooli on suuri lainan määrittämiselle, niin vertaislainaa hakevat kuluttajat voivat kuitenkin vaikuttaa lainaa hakiessa lainattavan pääoman määrään ja takaisinmaksuaikaan. Vertaislainauksen rahoituksen hinta määräytyy myös lainayhtiön tai joukkorahoitusalan luottokelpoisuudesta tekemän luottoarvion mukaisesti kuten esimerkiksi lainamuotoisessa joukkorahoituksessa. Luottokelpoisuuteen vaikuttaa moni asia, mutta voidaan yksinkertaisesti puhua maksukyvyistä. Mitä parempi maksukyky rahoitusta hakevalla on, sitä isomman lainasumman voi saada ja sitä pienemmällä korkotasolla. Mikäli taas maksukyky on heikko niin silloin lainasumma on pienempi ja korkotaso korkeampi. Riippuen joukkorahoitusalan tai lainayhtiön toimintatavoista laina voidaan joko sopia sopimusosapuolten puolesta tai sitten huutokaupattavasti, jossa korko määräytyy sen mukaan, minkälaisella korolla kuluttajat ovat valmiita lainaamaan rahaa. Suomessa vertaislainauksessa lainattavat summat alkavat muutamista kympeistä ja nousevat jopa 10 000 euroon. Vertaislainauksessa lainan hinta on korko. Lainayhtiöt ja joukkorahoitusalan yritykset saavat tuottoja vertaislainausta varten tarjoamastaan palvelusta korkotuottoina tai tarjottavasta palvelusta määritetyn palveluhinnaston mukaisesti. (credigo.fi)

2.1.4 Vastikkeellinen joukkorahoitus

Vastikkeellisessa joukkorahoituksessa kyse on rahoituksen tarjoamisesta tiettyä vastiketta vastaan. Kyseisessä rahoitusmuodossa sijoittajat rahoittavat joukkorahoituskampanjaa ja vastikkeeksi joukkorahoituskampanjan yritys tai taho tarjoaa sijoittajille myöhemmin ei-rahallisen vastikkeen. Vastikkeita voivat olla tuote, palvelu, lahja tai palkinto. Kyseessä on loistava rahoitusmuoto yrityksille tai tahoille, jotka tarvitsevat rahoitusta uusille innovatiivisille hankkeille. Oli kyseessä sitten innovatiivinen tuote tai palvelu, niin sen tarjoaminen vastikkeeksi joukkorahoitukselle houkuttelee sijoittajia rahoittamaan kampanjaa ja saamaan itselleen vastikkeeksi uuden innovatiivisen palvelun tai tuotteen. (lamkpub.fi)

Vastikkeellisessa joukkorahoituksessa rahoitusta tarjoavia sijoittajia voidaan kutsua ennemminkin ostajiksi tai projektin tukijoiksi kuin sijoittajiksi. Sijoittajat sopivat ennemmin ostajan tai tukijan rooliin, koska sijoittajan tekemä sijoitus joukkorahoituskampanjan vastikkeeseen on teoriassa tämän vastikkeen ostamista etukäteen kuin ennakkomyynnissä tai vastikeprojektin tukemista, jotta sijoittaja saa haluamansa vastikkeen saataville. (Kallio & Vuola 2018, 103), (Wikipedia.fi)

Yllä mainitut tunnusmerkit vastikkeellisesta joukkorahoituksesta kuvastavat hyvin tähän ”ei-rahalliseen” joukkorahoitusmuotoon kuuluvaa hyödykemuotoista joukkorahoitusta. Hyödykemuotoisessa joukkorahoituksessa sijoittajat saavat sijoitettavan pääoman vastineeksi

vastikkeen, joka voidaan määritellä ”ei rahalliseksi”, koska kyseessä on joko tuote tai palvelu. Hyödykemuotoisessa joukkorahoituksessa sijoitus joukkorahoituskampanjaan tehdään rahasuorituksena virtuaalisesti, internetissä toimivan rahoituspalvelualustan kautta. Palvelu ja tai tuote, johon kerätään hyödykemuotoisella joukkorahoituksella pääomaa, on yleensä kokonaan sijoittajien pääomalla valmistettu. (Kallio & Vuola 2018, 104)

Ajatus siitä, että vastikkeellisessa joukkorahoituksessa sijoittajan ajatellaan olevan enemmän tukija tai ostaja kuin sijoittaja, tulee hyvin esille hyödykemuotoisessa joukkorahoituksessa. Hyödykemuotoisessa joukkorahoituksessa sijoittajan tai osuvammin sanottuna tukijan tai ostajan motiivina ei ole rahallisen hyödyn saavuttaminen niin kuin normaalisti sijoittajan motiivina on, vaan sijoittajan itselleen kokevan tärkeän ja mielenkiintoisen toiminnan tukeminen, jonka lopputuotteena syntyy sijoittajalle uusi palvelu tai tuote. (Kallio & Vuola 2018, 104)

Hyödyke- ja vastikemuotoisen joukkorahoituksen lisäksi vastikkeellisiin joukkorahoitusmuotoihin voidaan luokitella palkintomuotoinen joukkorahoitus ja ennakkomyyntimuotoinen joukkorahoitus. Molemmat edustavat vastikkeellisen joukkorahoituksen tunnuspiirteitä sillä joukkorahoituksen vastineeksi sijoittajalle tarjotaan ”ei rahallista” vastinetta ja ehkäpä yksinkertaisesti ajateltuna eroavaisuutena hyödyke- ja vastikemuotoiseen joukkorahoitukseen voidaan pitää sitä, mitä termiä vastineesta käytetään. Verrattuna vastike- ja hyödykemuotoiseen joukkorahoitukseen palkintomuotoisessa joukkorahoituksessa vastineeksi sijoituksesta sijoittaja saa palkinnon, joka voi olla joko ennakoon saatu mahdollisuus käyttää uutta palvelua tai tuotetta, jota sijoittaja on rahoittanut. Ennakkomyyntimuotoisessa joukkorahoituksessa tarkoituksena on rahoituksen keräämiseksi myydä ennakoon kehitteillä olevaa ja rahoitusta tarvitsevaa tuotetta. Toisin sanoen sijoittajat ostavat ennakoon kehitteillä olevan uuden tuotteen ja ostamalla tuotteen ennakoon samalla rahoittavat tuotteen kehittämisen ja valmistamisen. Ennakkomyyntimuotoisessa joukkorahoituksessa selkeästi nähdään, kuinka sijoittajan roolin voi enemmän nähdä ostajana kuin sijoittajana. Spesifimpiä eroavaisuuksia näiden vastikkeellisten joukkorahoitusmuotojen välillä on se, että sijoitetun rahan määrä ei välttämättä ole jokaisessa tapauksessa suoraan verrattavissa rahoitetun tuotteen tai palvelun arvoon. Vastike-, hyödyke ja palkintomuotoisessa joukkorahoituksessa sijoitettu pääoma ei välttämättä vastaa siitä vastineeksi saatavan vastineen arvoa, kun taas ennakkomyyntimuotoisessa joukkorahoituksessa sijoitetun pääoman määrä vastaa useimmissa tapauksissa sijoituksesta vastineeksi saadun vastineen arvoa. (Kallio & Vuola 2018, 104)

Vaikka vastikkeellisen joukkorahoituskampanjan päätarkoituksena on kerätä rahoitusta, on sillä myös toinen etu. Vastikkeellisen joukkorahoituskampanjan avulla on mahdollista

saada selvitettyä, onko joukkorahoituskampanjan tuotteella tai palvelulla kysyntää kuluttajien ja markkinoiden keskuudessa. Mikäli joukkorahoituskampanja tuottaa tulosta, on se myös todella todennäköistä, että tuote tai palvelu on menestyksenkäs tulevaisuudessa-markkinoilla. (Kallio & Vuola 2018, 104)

2.1.5 Lahjoitusmuotoinen joukkorahoitus

Lahjoitusmuotoinen joukkorahoitus eli rahoitusmuoto, jossa rahoittaminen on nimensä mukaisesti rahoituksen lahjoittamista ilman vastinetta. Lahjoitusmuotoinen joukkorahoitus edustaa joukkorahoitusmuodoista vastikkeetonta rahoitusta, jossa tarkoituksena on kerätä joukkorahoitusta lahjoituksina. Lahjoitusmuotoinen joukkorahoituskampanja järjestetään siten, että yleisölle ilmoitetaan jo ennalta suunniteltu lahjoituskohde, rahoituksen hakemisen ajankohta ja kanava, jossa rahoitusta haetaan kuten sosiaalisessa mediassa tai verkossa. (Kallio & Vuola 2018, 79)

Useammassa tapauksessa lahjoitusmuotoisen joukkorahoituksen lahjoituskohteena on hyväntekeväisyyskohde. Niin kuin jo ensimmäisessä kappaleessa mainitaan, hyväntekeväisyyskohteet lahjoitusmuotoisen joukkorahoituksen lahjoituskohteina, antavat hyvän kuvan siitä, että kyseessä on vastikkeeton rahoitusmuoto. Rahoittajan näkökulmasta lahjoitusmuotoisen joukkorahoituskampanjan rahoittamisen motiivina voidaan pitää yhteisöllistä tai sosiaalista tavoitetta. Muiden joukkorahoitusmuotojen vastikkeelliseen tai rahalliseen hyötyyn verraten lahjoitusmuotoisen joukkorahoituksen rahoittamisen tavoitteena ei ole taloudellisen voiton tavoittelu tai vastikkeen lunastaminen. Edellä mainittu hyväntekeväisyysmielessä tehty rahoittaminen ja ei voittoa tavoitteleva rahoittaminen vastaa Suomen laissa määritettyä rahankeräyslain (255/2006) 3 §:n rahankeräyksen määritelmää. (Kallio & Vuola 2018, 79)

”Rahankeräyksellä tarkoitetaan toimintaa, jossa yleisöön vetoamalla kerätään vastikkeetta rahaa.

Rahan lahjoittajana keräykseen osallistujalle saa antaa vastikkeeksi ainoastaan rahankeräysluvan saajan tai keräyksen tunnuksen (*keräystunnus*), jolla ei ole itsestä taloudellista vaihdanta-arvoa.” (Finlex, lainsäädäntö, rahankeräyslaki 3§ (2006), 31.3.2006/255)

Oikeudellisesta näkökulmasta voidaan myös tulkita, että lahjoitusmuotoisessa joukkorahoituksessa lahjoituksena annettussa rahoituksessa on kyse lahjasta ja siitä säädellään Suomen laissa määritellyssä lahjanlupauslaissa (625/1947).

Muidenkin joukkorahoitusmuotoihin tapaan lahjoitusmuotoinen joukkorahoituskampanja järjestetään yleensä enimmässä osin digitaalisten palvelualustojen kautta toimivien palveluntarjoajien välityksellä, jossa kerätään pieniä lahjoituksia isolta yleisöltä, ennalta suunniteltuun lahjoituskohteeseen. Pienen lahjoituksen, mutta suuren yleisövolyymin ansiosta lahjoitusmuotoisella joukkorahoituksella voidaan kerätä isojakin lahjoituksia. Joukkorahoitus, Kallio & Vuola 2018 kirjassa mainitaan ”Täysin luotettavia tilastotietoja ei ole saatavilla, mutta EU:ssa lahjoitusmuotoisen joukkorahoituksen volyymin on arvioitu olleen 22 miljoonaa euroa vuonna 2015, mutta todellisuudessa määrä lienee suurempi”. (Kallio & Vuola 2018, 79)

Lahjoitusmuotoisesta joukkorahoituksesta voidaan käyttää myös termiä joukkosponsorointi. Joukkosponsoroinnissa on kyse täysin samanlaisesta rahoittamisesta tai lahjoittamisesta kuin lahjoitusmuotoisessa joukkorahoituksessa. Joukkosponsoroinnissa rahoittaja tai lahjoittaja ei saa vastineeksi mitään taloudellista arvoa sisältävää vastiketta. Rahoittaja tai lahjoittaja saa joukkosponsoroinnista vastineeksi esimerkiksi oikeuden osallistua rahoittamaansa tapahtumaan, jos lahjoituskohde on ollut tapahtuma tai muuta ei taloudellista arvokkaaksi laskettavaa. (Kallio & Vuola 2018, 79)

3 Joukkorahoituksen tarjonnan kehittyminen Suomessa 2017 - 2019

Vuosia 2010 – 2013 voidaan pitää ajankohtana, jolloin joukkorahoitus rantautui Suomeen ja siitä lähtien se on vakiinnuttanut paikkaansa Suomen rahoitusmarkkinoilla. Vuosien varrella Suomessa on aloittanut useampi joukkorahoitusta tarjoava rahoituslaitos, joista jokainen on erikoistunut tarjoamaan tiettyä joukkorahoitusmuotoa. (Wikipedia.org)

Tämän opinnäytetyön keskittyessä vuosiin 2017 – 2019 siirrytään joukkorahoituksen rantautumisen ja vakiintumisen ajankohdasta vuoteen 2017. Joukkorahoitusmarkkinoiden volyymin laskien yhteen kaikki markkinoilla tarjolla olevat joukkorahoitusmuodot on arvion mukaan laskettu olleen noin 247 miljoonaa euroa vuonna 2017. Eriteltynä joukkorahoitusmuodoista yhteenlaskettu 247 miljoonan euron volyyymi eri joukkorahoitusmuotojen kesken voidaan nähdä niiden tarjonnan määrä joukkorahoitusmarkkinoilla. Sijoitusmuotoisen joukkorahoituksen ja siihen ominaisen yrityksille kerätyn osakemuotoisen pääoman markkina-arvo ja osuus 247 miljoonan euron kokonaisvolyyymistä oli 63 miljoonaa euroa ja markkina-arvon prosentuaalinen muutos vuoden 2016 kerätystä 38,2 miljoonasta eurosta oli 64 prosenttia. Lainamuotoisen ja siihen ominaisen yrityksille kerätyn vieraan pääoman markkina-arvo oli 75,8 miljoonaa euroa ja markkina-arvon prosentuaalinen muutos vuoden 2016 kerätystä 46,3 miljoonasta eurosta oli 64 prosenttia. Kuluttajien keskeisen vieraan pääoman välityksen eli vertaislainauksen markkina-arvo oli 106,8 miljoonaa euroa ja markkina-arvon prosentuaalinen muutos vuoden 2016 kerätystä 64,2 miljoonasta eurosta oli 67 prosenttia. Palkinto-, hyödyke- ja vastikemuotoisen joukkorahoituksen markkina-arvo oli vähimpänä kaikista miljoona euroa ja markkina-arvon prosentuaalista muutosta vuoden 2016 kerätystä miljoonasta eurosta ei ollut. (Kallio & Vuola 2018, 129) (Suomenpankki.fi)

Vuonna 2018 joukkorahoitusmarkkinoiden volyyymi nousi kaikista markkinoilla olevista joukkorahoitusmuodoista yhteenlaskettuun 307,2 miljoonaan euroon, joka oli 24 prosenttia eli noin neljänneksen enemmän kuin vuoden 2017 kokonaisvolyyymi. Jälleen eriteltynä jokaisen joukkorahoitusmuodon osuus kokonaisvolyyymistä, voidaan nähdä niiden tarjonnan kehitys joukkorahoitusmarkkinoilla. Sijoitusmuotoisella joukkorahoituksella yrityksille kerätyn osakemuotoisen pääoman markkina-arvo kokonaisvolyyymistä oli 58 miljoonaa euroa ja markkina-arvon prosentuaalinen muutos vuoden 2017 kerätystä 63 miljoonasta eurosta oli -8 prosenttia. Lainamuotoisella joukkorahoituksella yrityksille kerätyn vieraan pääoman markkina-arvo kokonaisvolyyymistä oli 98,3 miljoonaa euroa ja lainamuotoisen joukkorahoituksen markkina-arvon prosentuaalinen muutos vuoden 2017 kerätystä 75,8 miljoonasta eurosta oli 29 prosenttia. Vertaislainauksella kerätyn kuluttajien keskeisen vieraan pääoman markkina-arvo kokonaisvolyyymistä oli 150,1 miljoonaa euroa ja vertaislainauksen

prosentuaalinen muutos vuoden 2017 kerätystä 106,8 miljoonasta eurosta oli 40 prosenttia. Palkinto-, hyödyke-, ja vastikemuotoisen joukkorahoituksen markkina-arvo kokonaisvolyymista oli 0,7 miljoonaa euroa ja näiden kolmen voittoa tavoittelemattoman joukkorahoitusmuodon markkina-arvon prosentuaalinen muutos vuoden 2017 kerätystä yhdestä miljoonasta eurosta oli -27 prosenttia. (Suomenpankki.fi)

Vuoden 2019 joukkorahoitusmarkkinoiden volyymin kehitys jatkoi samaa kasvu teemaa edeltävien kahden vuoden tapaisesti. Joukkorahoitusmarkkinoiden volyymi nousi kaikista markkinoilla olevista joukkorahoitusmuodoista yhteenlaskettuun 329,9 miljoonaan euroon, joka oli 7 prosenttia enemmän vuoden 2018 kokonaisvolyymista. Eriteltynä jokaisen joukkorahoitusmuodon osuus kokonaisvolyymista, voidaan jälleen nähdä niiden tarjonnan kehitys joukkorahoitusmarkkinoilla. Sijoitusmuotoisella joukkorahoituksella yrityksille kerätyn osakemuotoisen pääoman markkina-arvo kokonaisvolyymista oli 58,3 miljoonaa euroa ja markkina-arvon prosentuaalinen muutos vuoden 2018 kerätystä 58,0 miljoonasta eurosta oli yksi prosentti. Lainamuotoisella joukkorahoituksella yrityksille kerätyn vieraan pääoman markkina-arvo kokonaisvolyymista oli 124,1 miljoonaa euroa ja lainamuotoisen joukkorahoituksen markkina-arvon prosentuaalinen muutos vuoden 2018 kerätystä 98,3 miljoonasta eurosta oli 26 prosenttia. Vertaislainauksella kerätyn kuluttajien keskeisen vieraan pääoman markkina-arvo kokonaisvolyymista oli 146,7 miljoonaa euroa ja vertaislainauksen prosentuaalinen muutos vuoden 2018 kerätystä 150,1 miljoonasta eurosta oli -2 prosenttia. Palkinto-, hyödyke-, ja vastikemuotoisen joukkorahoituksen markkina-arvo kokonaisvolyymista oli 0,8 miljoonaa euroa ja näiden kolmen voittoa tavoittelemattoman joukkorahoitusmuodon markkina-arvon prosentuaalinen muutos vuoden 2018 kerätystä 0,7 miljoonasta eurosta oli 8 prosenttia. (Suomenpankki.fi)

3.1 Joukkorahoitusmuotojen tarjonnan kehityksen eroavaisuudet rahoitusmuotojen kesken

Kuluttajien keskeisen vertaislainauksen 106,8 miljoonaan euron osuus lohkaisee suurimman osuuden vuoden 2017 markkinoilla olevasta kokonaisvolyymista. Vuoden 2016 64,2 miljoonan euron markkina-arvoon verrattuna vertaislainauksen markkina-arvo kasvoi prosentuaalisesti 67 prosenttia, joten kasvuvauhti oli vuonna 2017 nopeaa. Vertaislainauksen suurta markkina-arvoa selittää sen tuotto-odotuksien takia kasvava suosio sijoittavien kuluttajien keskuudessa. Oikeanlaisella hajautuksella laadittu vertaislainasalkku tarjoaa sijoittajalle tasaista ja normaalia sijoitussalkkua korkeampaa 9-12 prosentin vuosituottoa. Suurta markkina-arvoa myös selittää kuluttajien kasvavalla määrällä nostamat vertaislai-

nat. Vaikka vertaislainauksen markkina-arvon osuus on suurin kokonaisvolyymista, on yrityksille kerättyjen lainamuotoisten ja sijoitusmuotoisten joukkorahoitusten toiseksi suurin osuus kokonaisvolyymistä silti huomiota herättävä ja voidaan selkeästi nähdä näiden kahden joukkorahoitusmuodon tarjonnan kasvavan ja vakiintuvan yrityksiensä rahoitustarpeiden täyttämiseksi. Lainamuotoisen joukkorahoituksen markkina-arvo oli vuonna 2016 46,3 miljoonaa euroa ja markkina-arvo nousi vuonna 2017 76 miljoonaan euroon. Prosentuaalisesti nousu oli 64 prosenttia edeltävään vuoteen verrattuna. Sijoitusmuotoisen joukkorahoituksen markkina-arvo oli vuonna 2016 38,2 miljoonaa euroa ja markkina-arvo nousi vuonna 2017 62,8 miljoonaan euroon. Prosentuaalisesti nousu oli myös 64 prosenttia edeltävään vuoteen verrattuna. Laina- sekä sijoitusmuotoisen joukkorahoituksen kasvuvauhti edeltävästä vuodesta oli myös vertaislainauksen lisäksi todella nopeaa. Yhtenä vaikuttavana tekijänä lainamuotoisen joukkorahoituksen vakiintumiseen voidaan pitää syyskuussa 2016 voimaantullutta joukkorahoituslakia, joka selkeytti lainamuotoisen joukkorahoituksen tulkitsemista ja loi säännöt kyseiselle joukkorahoitusmuodolle. Joukkorahoituslain myötä helpottunut rahoitusmuodon tulkitseminen ja säännöt antoivat Suomen markkinoilla toimiville vakiintuneille rahoituslaitoksille mahdollisuuden tarjota lainamuotoista joukkorahoitusta liiketoimintana. Vakiintuneiden rahoituslaitoksien liittyessä mukaan joukkorahoitustoimintaan, alkoivat ne tarjota joukkorahoitusta omien alustojensa kautta, yhteistyökumppaneiden välityksellä tai hankkimalla omistusosuuksia jo entuudestaan joukkorahoitusmarkkinoilla toimivilta välitysalustoilta. Vastike-, hyödyke ja palkintomuotoisen joukkorahoituksen markkina-arvon ollessa kokonaisvolyymista vain miljoona euroa, voidaan siitä tulkita, että nämä joukkorahoitusmuodot edustavat minimaalista osuutta kaikesta joukkorahoitustarjonnasta sekä kyseisten joukkorahoitusmuotojen välityksen olevan vielä joukkorahoitusmarkkinoilla suhteellisen pientä. Vastike-, hyödyke ja palkintomuotoisen joukkorahoituksen markkina-arvo oli vuonna 2016 miljoona euroa ja markkina-arvo pysyi saman vuonna 2017. (Kallio & Vuola 2018, 129) (Sijoittajat.fi)

Vuoden 2018 joukkorahoitusmarkkinoiden 329,9 miljoonan euron kokonaisvolyymien muodostavista joukkorahoitusmuodoista vertaislainaus edusti jälleen suurinta osuutta kokonaisvolyymista, sen markkina-arvon noustessa 150,1 miljoonaan euroon. Kuluttajien keskuudessa suosiota kasvattava vertaislainaus jatkoi samalla nousukkaalla teemalla kuin vuonna 2017, mutta 40 prosentin kasvu vuonna 2018 oli selkeästi hitaampaa kuin vuoden 2017 67 prosentin kasvu. Lainamuotoisen joukkorahoituksen suosion voidaan tulkita jatkaneen vakiintumistaan yrityksiensä elinkeinotoiminnan rahoittamisessa, sen markkina-arvon noustessa 98,3 miljoonaan euroon. Markkina-arvo nousi noin kolmanneksen edeltävästä vuodesta. Vaikka lainamuotoinen joukkorahoitus vakiinnutti asemaansa yrityksiensä elinkeinotoiminnan rahoittamisessa, niin voidaan myös havaita, että sen kasvu hidastui huomattavasti vuoden 2017 64 prosentin kasvusta, ollessaan 29 prosenttia vuonna 2018

eli alle puolet edeltävän vuoden kasvusta. Sijoitusmuotoisen joukkorahoituksen markkina-arvo laski edeltävästä vuodesta vähän alle kymmenyksen eli -8 prosenttia, ollen 58 miljoonaa euroa. Sijoitusmuotoisen joukkorahoituksen suosion negatiiviseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä olivat kohdeyrityksen arvonmäärittelyyn liittyvät vaikeudet, sijoituksen korkea riski sekä vaikeus irtautua sijoituksesta. Sijoitusmuotoisen joukkorahoituksen kasvu teki täyskäännöksen verrattuna 64 prosentin kasvuun vuonna 2017. Myös vastike-, hyödyke ja palkintomuotoisen joukkorahoituksen markkina-arvo laski edeltävästä vuodesta vähän yli neljänneksen eli -27 prosenttia, ollen 0,7 miljoonaa euroa. (Suomenpankki.fi)

Vuoden 2019 joukkorahoitusmarkkinoiden kokonaisvolyymi kasvoi 329,9 miljoonaan euroon. Vertaislainaus edusti suurinta osuutta kokonaisvolyymista kuten jo edeltävinäkin vuosina, sen markkina-arvon ollessa 146,7 miljoonaa euroa. Kuluttajien keskuudessa suosiota kasvattavan vertaislainauksen kehitys teki käännöksen edeltävistä vuosista, sen markkina-arvon laskiessa -2 prosenttia edeltävän vuoden 150,1 miljoonasta eurosta. Syynä kotimaisen vertaislainauksen negatiiviselle kehitykselle voidaan pitää sitä, että kotimaiset kuluttajat suorittivat vähemmän vertaislainauskierrokset kuin vuonna 2018. Lainamuotoisen joukkorahoituksen kehitys jatkui kasvusuuntaisena ja sen käyttö yritysten elinkeinotoiminnan rahoittamiseen oli syynä tähän. Suomalaisten yritysten mielessä lainamuotoinen joukkorahoitus on saanut tärkeän roolin yhtenä yrityksen rahoitusinstrumentina ja vuonna 2019 lainamuotoista joukkorahoitusta välitettiin 124,1 miljoonaa euroa. Kasvua oli noin neljänneksen edeltävän vuoden 98,3 miljoonan euron markkina-arvosta eli 26 prosenttia, mutta kasvun voi nähdä selkeästi hieman hidastuvan edeltävistä vuosista. Markkina-arvon laskun syynä voidaan nähdä se, että lainamuotoisen joukkorahoituksen kautta välitettyjen lainojen koko pieneni, vaikka välitysmäärät kasvoivat. Sijoitusmuotoisen joukkorahoituksen markkina-arvo kehityssuunta palasi edeltävän vuoden negatiivisesta positiiviseksi. Markkina-arvo oli 58,3 miljoonaa euroa ja prosentuaalinen kasvu edeltävän vuoden 58,0 miljoonasta eurosta oli prosentin. Syynä sijoitusmuotoisen joukkorahoituksen hitaalle kasvulle ja kehityksen heittelyille negatiivisen ja positiivisen välillä voidaan pitää sijoitusmuotoisen joukkorahoituksen ominaista kovaa riskitasoa, arvonmäärittelyongelmia kohdeyrityksen suhteen sekä irtautumisen vaikeutta sijoituksesta. Vastike-, hyödyke ja palkintomuotoisen joukkorahoituksen markkina-arvo kasvoi edeltävän vuoden 0,7 miljoonasta eurosta noin kymmenyksen eli 8 prosenttia, ollen 0,8 miljoonaa euroa. (Suomenpankki.fi)

3.2 Joukkorahoitusmuotoja tarjoavat yritykset Suomessa ja niiden toiminnan kehitys

Suomessa joukkorahoitusta tarjoavia yrityksiä on rantautunut rahoitusmarkkinoille jo siitä lähtien, kun joukkorahoitus ilmestyi Suomeen vuonna 2010-2013. Yrityksistä jokainen on

keskittynyt välittämään tiettyjä joukkorahoitusmuotoja ja yrityksille on muodostunut rautainen osaaminen ja tietämys niiden välittämästä joukkorahoitusmuodosta tai muodoista.

Vuonna 2017 Suomessa on toiminut jo 13 joukkorahoitusta ja joukkorahoitusmuotoja välittävää palvelualustaa. Jokaisella yrityksellä on varmasti oma kasvutarinansa ja siihen liittyviä mielenkiintoisia seikkoja, mutta tässä tutkimuksessa keskitytään Suomessa toimiviin keskeisimpiin joukkorahoitusta välittäviin yrityksiin ja niiden toiminnan kehittymiseen. Jokaisen yrityksen osalta käydään läpi niiden perustiedot, mitä joukkorahoitusmuotoja ne välittävät, välitetyn joukkorahoituksen määrä ja kehityssuunta vuosien 2017-2019 välillä. (Kallio & Vuola 2018, 139)

3.2.1 Invesdor

Invesdor Oy on Suomen lainsäädännön mukaan perustettu sijoituspalveluita tarjoava osakeyhtiö, joka perustettiin Helsingissä vuonna 2012. Yritys on finanssivalvonnan valvoma ja se toimii Suomen joukkorahoitusmarkkinoilla sijoituspalveluyrityksen toimiluvalla (toimilupa FIVA 39/02.02.00/2014). Invesdorilla on myös koko Euroopan kattava sijoitusyhtiötoimilupa (MiFID), joka mahdollistaa sen palveluiden tarjonnan Euroopan talousalueella (EEA). Edellä mainitun koko Euroopan kattavan sijoitusyhtiötoimiluvan etu on, että se antaa Invesdorille mahdollisuuden tarjota palveluitaan sekä listatuille että listaamattomille yrityksille. Invesdor keskittyy välittämään sijoitusmuotoista joukkorahoitusta, johon kuuluvat sekä laina- ja osakepohjainen joukkorahoitus. (Invesdor.com)

Vuonna 2017 Invesdorin liikevaihto oli 1 020 835 euroa. Sijoituksia joukkorahoitusalueen kautta tehtiin 19 miljoonan euron edestä ja onnistuneita rahoituskierroksia oli 37 kappaletta. Rahoituskierrosten onnistumisprosentti oli 61 prosenttia. Onnistuneiden rahoituskierrosten koon keskiarvo asettui 500 000 euroon. Rekisteröityneitä käyttäjiä joukkorahoitusalueelle kertyi 34 500. (Invesdor-cdn.com)

Vuonna 2018 Invesdorin liikevaihto kasvoi yli 50 prosenttia ollen 1 560 458 euroa. Sijoituksia joukkorahoitusalueen kautta tehtiin 23 miljoonan euron edestä, joka oli 4 miljoonaa euroa enemmän edellisvuoden määrästä. Onnistuneita rahoituskierroksia oli 31 kappaletta. Rahoituskierrosten onnistumisprosentti oli 69,8 prosenttia. Onnistuneiden rahoituskierrosten koon keskiarvo nousi edellisvuodesta asettuen 800 000 euroon. Rekisteröityneiden käyttäjien määrä joukkorahoitusalueella kasvoi lukuun 43 000. (Invesdor-cdn.com)

Vuonna 2019 Invesdorin liikevaihto painui 692 000 euroon, jolloin lasku edeltävästä vuodesta on noin 56 prosenttia. Invesdor Group ei ole luovuttanut tietoja sen 2019 kertyneistä onnistuneista rahoituskierröksistä tai rahoituskierrosten koon keskiarvosta.

Vuosi 2019 oli Invesdorille tärkeä vuosi sillä silloin Invesdor Oy fuusioitui Itävaltalaisen Finnest GmbH kanssa. Kyseessä on Euroopan saksankielisissä maissa sijoituspalveluita tarjoava joukkorahoitusala. Invesdorista tuli yritysfuusion jälkeen Invesdor Group niminen konserniyritys. Yritysfuusion jälkeen Invesdor Oy toimii emoyhtiönä nykyiselle konserniyhtiö Invesdor Groupille, joka muodostuu seuraavista yhtiöistä: Finnest GmbH (Itävalta), Finnest Germany GmbH (Saksa) ja Finnest Slovakia. (Invesdor.com)

Invesdorin Oy:n ja Finnest GmbH yhdistettyä voimansa markkinoilla konserniyrityksen palvelualueella on noin 60 000 rekisteröitynyttä käyttäjää, jotka jakautuvat 151 eri maahan. Invesdor Groupin palvelualueen kautta on sijoitettu noin 160 miljoonaa euroa. (Invesdor.com, News.cision.com)

3.2.2 Fellow Finance

Fellow Finance Oyj on suomalainen joukkorahoituspalveluita tarjoava osakeyhtiö ja joukkorahoitusala, joka perustettiin vuonna 2013 ja se aloitti kansainvälisen toimintansa vuonna 2014. Osakeyhtiö muuttui julkiseksi vuonna 2015. Fellow Finance Oyj on finanssivalvonnan valvoma ja se toimii Suomen joukkorahoitusmarkkinoilla sekä kansainvälisesti finanssivalvonnan myöntämällä maksulaitoksen toimiluvalla. Fellow Finance Oyj on keskittynyt tarjoamaan yksityishenkilöille ja yrityksille lainamuotoista joukkorahoitusta sekä vertaislainausta. Sijoittajan näkökulmasta joukkorahoitusala tarjoaa mahdollisuuden sijoittaa lainaamalla pääomaa ja sitä kautta tienää korkotuottoa antamilleen lainoille. Fellow Finance Oyj on ainoa euroalueella toimiva joukkorahoitusala, joka tarjoaa lainamuotoista joukkorahoitusta sekä vertaislainausta yrityksille ja kuluttajille (fellowfinance.fi. Lue meistä, Fellowfinance.fi. Uutiset.)

Vuonna 2017 Fellow Financen liikevaihto oli 8,7 miljoonaa euroa. Fellow Financen kautta välitettiin kuluttaja- ja yrityslainoja 99,2 miljoonaa euroa. Rekisteröityneitä sijoittajia yrityksellä oli 2017 loppuun mennessä kertynyt 5950. Lainanhakijoita oli vuorostaan 272 727 vuoden loppuun mennessä. Välitettyjen lainojen määrän perusteella Fellow Finance oli Pohjoismaiden suurin vertaislaina- ja joukkorahoituspalveluja tarjoava yritys. (Fellowfinance.fi. Taloudelliset tiedot. Tilinpäätöstiedot 2017, Fellowfinance.fi. Tilastot.)

Yritys aloitti tarjoamaan palveluitansa saksalaisille kuluttajille ja laajensi toimintaansa Saksaan vuonna 2017. Fellow Finance Oy:lle myönnettiin myös samana vuonna ensimmäisenä vertaislaina- ja joukkorahoituspalveluita tarjoavana yrityksenä Finanssivalvonnan myöntämä maksulaitoksen toimilupa. (Fellowfinance.fi. Taloudelliset tiedot. Tilinpäätöstiedot 2017)

Vuonna 2018 Fellow Financen liikevaihto kasvoi 55 prosenttia ollen 12 miljoonaa euroa. Fellow Financen kautta välitettiin kuluttaja- ja yrityslainoja 172 miljoonaa euroa, joten välitettyjen kuluttaja- ja yrityslainojen vuotuinen kasvu prosentuaalisesti oli huikeat 74 prosenttia. Rekisteröityneitä sijoittajia yrityksellä oli 2018 loppuun mennessä kertynyt 10772, joka oli 78 prosenttia enemmän edellisvuoden määrästä. Lainanhakijoiden määrä vuorostaan oli 497 384 vuoden loppuun mennessä, joka oli 82 prosenttia enemmän edellisvuoden määrästä. Liikevaihdon, välitettyjen kuluttaja- ja yrityslainojen, sijoittajien määrän ja lainanhakijoiden määrän hurjan kasvun perusteella Fellow Finance jatkoi vahvaa kasvua vuodesta 2017, vuoteen 2018. (Fellowfinance.fi. Taloudelliset tiedot. Tilinpäätöstiedot 2018, Fellowfinance.fi. Tilastot.)

Vuoden 2018 päättyessä Fellow Finance oli laajentunut tarjoamaan palveluitaan Suomen lisäksi Ruotsissa, Saksassa ja Puolassa. Sijoittajia yrityksellä oli melkein 60 maassa. Fellow Finance Oyj myös listautui Nasdaq First North Finland-markkinapaikalle. (Fellowfinance.fi. Taloudelliset tiedot. Tilinpäätöstiedot 2018)

Vuonna 2019 Fellow Financen liikevaihto kasvoi 18,7 prosenttia ollen 14,2 miljoonaa euroa. Fellow Financen kautta välitettiin kuluttaja- ja yrityslainoja 200,7 miljoonaa euroa, joten kasvua oli edellisvuodesta huomattavasti vähemmän eli 16,7 prosenttia. Rekisteröityneitä sijoittajia yrityksellä oli 2019 loppuun mennessä kertynyt 15 116, joka oli noin 40 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Lainanhakijoita oli vuorostaan 764 740 vuoden loppuun mennessä, joka oli noin 54 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. (Fellowfinance.fi. Taloudelliset tiedot. Vuosikertomus 2019, Fellowfinance.fi. Tilastot.)

Fellow Financella oli jälleen markkinajohtajuus vertaislaina- ja joukkorahoituspalveluja tarjoavana yrityksenä Suomessa sekä Pohjoismaissa. Tärkeitä strategisia laajentamiskaskeleita yritys otti perustaessaan tytäryhtiön Viroon, avatessaan yritysrahoituspalvelut Ruotsissa, kuluttajapalvelut Tanskassa ja toimiston Puolan Gdanskiin. Fellow Financen suuntana on selkeästi laajentaa palveluitaan uusille markkina-alueille, jonka myötä yritys nousi Suomen ja Pohjoismaiden lisäksi Euroopan johtavaksi joukkorahoituspalveluita yrityksille ja yksityisille tarjoavaksi yritykseksi. (Fellowfinance.fi. Taloudelliset tiedot. Vuosikertomus 2019, Fellowfinance.fi. Tilastot.)

3.2.3 Fundu

Fundu Oy on suomalainen, kurikkalaisen liikejuristin, teknologiaosaajan ja B2B-myyjän vuonna 2013 startupina perustama digitaalinen palvelualusta, joka tarjoaa lainamuotoista joukkorahoitusta pk-yrityksille. Digitaalinen palvelualusta avattiin virallisesti vuonna 2014,

jolloin Fundu sai 400 000 euron enkelisijoituksen. Fundu on rekisteröitynyt finanssivalvontaan joukkorahoituslain mukaiseksi joukkorahoituksen välittäjäksi. (Kallio & Vuola 2018, 374, 139)

Yrityksen ja sen palvelualustan liiketoimintamallina on tuoda yhteen sijoittajat ja rahoitusta hakevat pk-yritykset. Fundun päämotiivina on kilpailla suomalaisten pankkien tarjoamien ja vaikeasti saatavien yrityslainojen rinnalla ja tarjota suomalaisille pk-yrityksille vaihtoehtoisesti digitaalisella palvelualustallaan sijoittajilta kerättyä lainamuotoista joukkorahoitusta. Sijoittajan näkökulmasta Fundun digitaalinen palvelualusta tarjoaa sijoittajille suomalaisia pk-yrityksiä sijoituskohteina ja niihin sijoitetulle pääomalle korkotuottoa. (Kallio & Vuola 2018, 374)

Fundun alkuvaiheessa palvelualustalle rahoituskelpoisia yrityksiä olivat vain yritykset, jotka olivat jo saaneet projektirahoitusta ELY-keskukselta tai Tekesiltä (nyk. Business Finland). Edellä mainittu ehto rahoituskelpoisuudelle ja rahoituksen hakemiselle oli luotettavuutta tuova faktori ja sen olemassaoloon ja hyödyntämiseen vaikutti Fundun oman analytiikan puuttuminen startupin alkuvaiheessa. (Kallio & Vuola 2018, 374)

Vuonna 2017 Fundu Oy on jakautunut Fundu Platform Oy:ksi sekä Fundu Technology Oy:ksi. Jakautumisen taustalla on se, että vuonna 2015 Fundu kävi esittelemässä liiketoimintamalliaan LähiTapiolalle ja sen sijoitusjohtajalle ja yritysrahoitusjohtajalle. Fundu tarjosi kattavan pk-yritysasiakaskannan omaavalle LähiTapiolalle tehokasta ratkaisua sen rahoitushaasteisiin. LähiTapiola teki vaihtovelkakirjalainasijoituksen vuonna 2015, joka muutettiin 10 prosentin omistukseksi Fundu Platform Oy:stä Fundu Oy:n jakautuessa. Fundu Oy:n jakautuminen tapahtui 31.12.2016. Fundu Technology Oy:llä on mahdollisuus ulkomaiseen laajentumiseen. (Kallio & Vuola 2018, 375)

LähiTapiola sijoitti vielä toisen kerran Fundu Platform Oy:öön maalikuussa 2017, jolloin sen omistukseen siirtyi kokonaisuudessaan 20,9 prosenttia Fundun osakekannasta. Vuoteen 2017 mennessä Fundu Platform Oy:n kautta on välitetty yrityslainoja suomalaisille pk-yrityksille yli 30 miljoonan euron edestä ja rahoituskierroksia on ollut useampia satoja. Yrityksen kasvun vuosivauhti oli 500 prosenttia. Fundu Platform Oy:n liikevaihto vuonna 2017 oli 336 000 euroa. (Fundu.fi. Blogi 1, Kallio & Vuola 2018, 374, finder.fi. IT-palvelut)

Vuonna 2018 Fundu aloitti yhteistyön merkittävien suomalaisten pankkien kanssa. Yhteistyöhön ryhtyivät Nordea, OmaSP, Handelsbanken ja Säästöpankki. Fundun pyrkimys yhteistyössä oli laajentaa hankevirtaansa ja tehdä siitä entistä luotettavampaa. Laajentumisesta seurannut kasvava sijoittajien määrä mahdollisti Fundu Platform Oy:lle rahoituksen

keräämisen myös vakiintuneemmille yrityksille, joille rahoitusta kerätään huomattavasti enemmän kuin pien-, keskikokoiselle tai startup-yrityksille. (Fundu.fi. Blogi 3.)

Vuoden 2018 aikana Fundu Platform Oy:n alustalla toteutettiin 106 rahoituskierrosta ja lainarahoitusta myönnettiin suomalaisille yrityksille yhteensä 12,5 miljoonaa euroa. Vuoteen 2018 mennessä Fundun kautta on rahoitettu yhteenlaskettuna yli 700 hanketta. Fundu Platform Oy:n liikevaihto vuonna 2018 oli 639 000 euroa. Liikevaihto kasvoi 90,2 prosenttia vuodesta 2017. (Fundu.fi. Blogi 2, IT-palvelut.)

Vuonna 2019 Fundun kautta välitetään suomalaisille pk-yrityksille sijoittajien sijoittamaa rahaa 100 miljoonan euron edestä. Välitetyn rahan määrän kasvu on päätähuimaava, jos verrataan sitä edellisvuoden välitettyyn 12.5 miljoonaan euroon. Prosentuaalinen kasvu on 850 prosenttia. Vuoden 2019 osalta Fundun rahoituskierroksista ei löydy tarkkaa tietoa, mutta välitetyn rahoituksen kasvua analyttisesti ajatellen voidaan päätellä, että rahoituskierroksien määrässä on ollut hurja prosentuaalinen kasvu edellisvuoteen verrattuna. Fundu Platform Oy:n liikevaihto vuonna 2019 oli 800 000 euroa. Liikevaihto kasvoi 25,2 prosenttia vuodesta 2018. (IT-palvelut, Kallio & Vuola 2018, 375)

3.2.4 Mesenaatti

Yhteisörahoituspalvelu Mesenaatti.me Oy on suomalainen ja Suomen ensimmäinen vastikepohjaista joukkorahoitusta tarjoava palvelu. Mesenaatti.me aloitti toimintansa vuonna 2013 ja sen toimiala on virallisesti verkkoportaali. Mesenaatti.me omilla internetsivustoilla sanotaan palvelun olevan Suomen sekä pohjoismaiden isoin vastikepohjainen joukkorahoitusala. (Mesenaatti.me. Mikä on Mesenaatti.me?. Kauppalehti.fi. Yritykset. Yhteisörahoituspalvelu Mesenaatti.me Oy)

Mesenaatti.me:n palvelualustalla vastikkeellista joukkorahoitusta voivat hakea yksittäiset ihmiset, yhdistykset, työryhmät, järjestöt, yhteisöt ja yritykset. Palvelu on suunnattu kaikille rahoitusta hakeville tahoille eikä rajoitu tiettyyn rahoitusta hakevaan segmenttiin. Myös rahoitukseen voi osallistua esimerkiksi yksityishenkilö, yritys, säätiö, julkishallinnollinen taho tai yhdistys. (Mesenaatti.me. Mikä on Mesenaatti.me?)

Dataa Mesenaatti.me palvelualustan kehityksestä sekä rahoituskampanjoiden, rahoituskierrosten sekä kerätyn vastikkeellisen joukkorahoituksen määrästä vuosilta 2017 – 2019 ei tahdo löytyä. Yrityksen taloudelliset luvut, jotka ovat löydettävissä ja ovat tämän tutkimuksen kannalta olennaisia lukuja ovat vuoden 2017 ja vuoden 2019 liikevaihto ja sen muutokset edeltävän vuoden liikevaihdosta. Liikevaihto vuodelta 2017 on ollut 197 000 euroa ja sen muutos on ollut edellisvuodesta 207,8 prosenttia. Vuoden 2019 liikevaihto on

ollut 115 000 euroa ja koska vuoden 2018 liikevaihtoa ei ole julkaistu niin ei myöskään muutosta edellisvuoteen voida sanoa. Jos verrataan tässä tilanteessa liikevaihtoa vuoden 2017 liikevaihtoon niin muutos on ollut vuodesta 2017 noin -41 prosenttia. (Kauppalehti.fi. Yritykset. Yhteisörahoituspalvelu Mesenaatti.me Oy)

4 Joukkorahoitusmuotojen käytön ja kampanjoiden määrällinen kehitys Suomessa vuosina 2017 - 2019

Kolmannessa kappaleessa käsiteltiin joukkorahoituksen ja joukkorahoitusmuotojen kehitystä sen tarjonnan ja palveluntarjoajien näkökulmasta. Tässä kappaleessa käsitellään joukkorahoituksen ja joukkorahoitusmuotojen kehitystä sen kysynnän näkökulmasta.

Joukkorahoituksen rantautuessa Suomen rahoitusmarkkinoille 2010-luvun jälkeen on suomalaisille yrityksille, yksityishenkilöille, yhdistyksille, järjestöille, julkishallinnolle ja monelle muulle rahoitusta hakevalle taholle auennut mahdollisuus vaihtoehtoiseen rahoituslähteeseen verrattuna perinteiseen pankkilainaan.

Joukkorahoitusmarkkinoille perustetut suomalaiset joukkorahoitusalueet ja niiden tarjoamat joukkorahoitusmuodot ovat mahdollistaneet edelle mainituille rahoitusta hakeville tahoille mahdollisuuden hakea omiin tarpeisiin ja tilanteisiin sopivaa rahoitusta. Joukkorahoitusmarkkinat kilpailevat perinteisillä rahoitusmarkkinoilla tarjolla olevia ja vaikeasti saatavia pankkilainoja ja rahoituslaitoksien yrityslainoja vastaan. Vaikkakin joukkorahoitusmarkkinoilla välitetyn rahoituksen kokonaismäärä onkin ollut nousussa viime vuosina ja varsinkin 2016 voimaan tulleen joukkorahoituslain jälkeen niin joukkorahoituksella yrityksille kerätyn rahoituksen kokonaismäärä on siltikin paljon vähäisempi kuin perinteisten rahoituslaitoksien kautta nostettujen yrityslainojen kokonaismäärä. Vertailukohteeksi voidaan ottaa vuonna 2018 rahoituslaitoksista nostettujen yrityslainojen kokonaismäärän, joka oli 18,6 miljardia euroa. (Financer.fi. lainaa. Joukkorahoitus)

Huolimatta siitä, että joukkorahoituksen osuus rahoitusmarkkinoilla ja varsinkin yritysrahoitusmarkkinoilla on vielä huomattavasti pienempi kuin perinteisten rahoituslaitoksien yrityslainojen, on joukkorahoituksen pohjimmainen tarkoitus luoda kilpailua perinteisille rahoitusmarkkinoille onnistunut. Yhä useammin joukkorahoitus valitaan perinteisten rahoitusmarkkinoilla olevien rahoitusten sijaan rahoituslähteeksi, oli sitten kyse yritystoiminnan rahoittamisesta, yksityishenkilön keräämästä rahoituksesta, julkishallinnon keräämästä rahoituksesta tai kehitettävän tuotteen rahoittamisesta. Rahoituskohteita joukkorahoitusmarkkinoilla on laidasta laitaan.

Koska Suomessa toimii jo useampi joukkorahoitusta tarjoava palvelualue, joista jokainen on erikoistunut tiettyyn tai tiettyihin joukkorahoitusmuotoihin ja niiden tarjoamiseen on joukkorahoituskampanjan perustamiselle paljon vaihtoehtoisia palvelualueita. Seuraavissa alaosastoissa käsitellään onnistuneiden joukkorahoituskampanjoiden määrällistä kehitystä jokaisen joukkorahoitusmuodon osalta ja vuosien 2017 – 2019 välillä.

4.1 Lainamuotoinen joukkorahoitus

Joukkorahoitusmarkkinoilla lainamuotoinen joukkorahoitus edustaa kärkipäässä käytettyä joukkorahoitusmuotoa. Kuten tässä tutkimuksessa on tullut jo esille vuoden 2016 joukkorahoituslain voimaantulo ja sen vaikutukset lainamuotoisen joukkorahoituksen säännöstylyyn on ollut suuressa roolissa lainamuotoisen joukkorahoituksen käytön lisääntymiselle rahoituslähteenä.

Vuonna 2016 joukkorahoituskampanjoiden lukumäärä on ollut 551 kampanjaa, joissa kampanjoihin on kerätty lainamuotoista joukkorahoitusta. Vuoteen 2017 mennessä lukumäärä on melkein kolminkertaistunut, jolloin lainamuotoisia joukkorahoituskampanjoita on ollut 1599. Prosentuaalinen kasvu vuoden 2016 joukkorahoituskampanjoiden lukumäärästä on ollut 190,20 prosenttia. (sttinfo.fi. tiedote)

Vuonna 2018 lainamuotoisten joukkorahoituskampanjoiden lukumäärä on jatkanut samaa kasvusuuntaa, jolloin joukkorahoituskampanjoiden lukumäärä on ollut 6675 kampanjaa. Kasvuvauhti on selvästi kiihtynyt edellisten vuosien kasvuvauhdista. Prosentuaalinen kasvu vuoden 2017 joukkorahoituskampanjoiden lukumäärästä on ollut 317,45 prosenttia. (sttinfo.fi. tiedote)

Vuosi 2019 on edellisvuosien tapaan näyttänyt samansuuntaiselta lainamuotoisten joukkorahoituskampanjoiden lukumäärän kehityksen suhteen. Vuonna 2019 lainamuotoisten joukkorahoituskampanjoiden lukumäärä on kasvanut 11 772 kampanjaan. Prosentuaalinen kasvu vuoden 2018 joukkorahoituskampanjoiden lukumäärästä on ollut 76,36 prosenttia. Edellisvuosiin verrattuna kasvu on selkeästi hidastunut, mutta kuitenkin vieläkin huomattavaa. (sttinfo.fi. tiedote)

4.2 Sijoitusmuotoinen joukkorahoitus

Sijoitusmuotoinen joukkorahoitus kuuluu lainamuotoisen joukkorahoituksen tapaan yhteen käytetyimmistä joukkorahoituslähteistä. Lainamuotoiseen joukkorahoitukseen nähden sen käyttö joukkorahoituskampanjoissa on silti ollut selkeästi vähäisempää. Sijoitusmuotoisessa joukkorahoituksessa sijoitettavaan pääomaan liittyvät tuottoriskit, vaikeudet sijoituskohteen arvonmäärityksessä ja sijoituksesta irtautumisesta vaikuttavat sijoitusmuotoisen joukkorahoituksen käytön määrään joukkorahoituskampanjoissa.

Vuonna 2016 sijoitusmuotoisten joukkorahoituskampanjoiden lukumäärä on ollut 45 kampanjaa. Vuoteen 2017 mennessä sijoitusmuotoisten joukkorahoituskampanjoiden lukumäärä on kasvanut 53 kampanjaan. Prosentuaalinen kasvu vuoden 2016 lukumäärästä on ollut vain 17,78 prosenttia. (sttinfo.fi. tiedote)

Vuonna 2018 sijoitusmuotoisten joukkorahoituskampanjoiden lukumäärä jatkoi kasvusuuntaisesti ja kampanjoiden lukumäärä nousi 60 kampanjaan. Kasvu edellisvuosiin verrattuna on pysynyt melko samansuuruisena, hieman jopa alhaisempana. Prosentuaalinen kasvu vuoden 2017 lukumäärään verrattuna oli 13,21 prosenttia. (sttinfo.fi. tiedote)

Vuonna 2019 sijoitusmuotoisen joukkorahoituksen suosia joukkorahoituskampanjoissa on laskenut ja sijoitusmuotoisten joukkorahoituskampanjoiden lukumäärä on ollut 49 kampanjaa. Edellisvuosiin verrattuna kampanjoiden lukumäärä on lähtenyt laskuun ja prosentuaalinen lasku vuoteen 2018 verrattuna on ollut -18,33 prosenttia. (sttinfo.fi. tiedote)

4.3 Vastike- ja hyödykepohjainen joukkorahoitus

Vastike- ja hyödykepohjaisen joukkorahoituksen käyttö muihin joukkorahoitusmuotoihin verrattuna on huomattavasti pienempää ja tilastollisesti vastike- ja hyödykepohjainen joukkorahoitus edustaa vähintään käytettyä joukkorahoitusmuotoa. Vastike- ja hyödykepohjaiset joukkorahoituskampanjat ovat yleensä uuden tuotteen tai palvelun rahoittamista ja siksi rahoitusvolyymit ja kampanjamäärät ovat selkeästi pienempiä kuin muissa joukkorahoitusmuodoissa, joita kerätään rahoittamaan yleensä suurempaa yritystoimintaa.

Vuonna 2016 vastike- ja hyödykepohjaisten joukkorahoituskampanjoiden lukumäärä on ollut 146 kampanjaa. Vuoteen 2017 mennessä vastike- ja hyödykepohjaisten joukkorahoituskampanjoiden lukumäärä on laskenut 130 kampanjaan. Prosentuaalinen lasku vuoden 2016 lukumäärästä on ollut -10,96 prosenttia. (sttinfo.fi. tiedote)

Vuonna 2018 vastike- ja hyödykepohjaisten joukkorahoituskampanjoiden lukumäärän kehitys on jatkanut jälleen laskusuuntaisena ja kampanjoita on ollut 126. Prosentuaalinen lasku vuoden 2017 lukumäärästä on ollut -3,08 prosenttia. (sttinfo.fi. tiedote)

Vuonna 2019 vastike- ja hyödykepohjaisten joukkorahoituskampanjoiden lukumäärän kehitys pysyi laskusuuntaisena kuten edeltävinä vuosinakin ja vastike- ja hyödykepohjaisten joukkorahoituskampanjoiden lukumäärä on ollut 114 kampanjaa. Prosentuaalinen muutos vuoden 2018 lukumäärään on ollut -9,52 prosenttia. (sttinfo.fi. tiedote)

4.4 Vertaislainaus

Vertaislainaus pitää kärkipaikkaa joukkorahoituskampanjoiden lukumäärän sekä kerätyn pääoman osalta. Yksityishenkilöiden välisessä lainauksessa on selkeästi eniten suosiota sillä joukkorahoituskampanjoiden lukumäärät ovat kaikista suurimpia koko Suomen joukkorahoitusmarkkinoilla.

Vuonna 2016 vertaislainausta keräävien joukkorahoituskampanjoiden lukumäärä on ollut 17 280 kampanjaa, joka määrällisesti ylittää muiden joukkorahoitusmuotoja käyttävien joukkorahoituskampanjoiden lukumäärät. Vuoteen 2017 mennessä vertaislainausta keräävien joukkorahoituskampanjoiden lukumäärä kasvoi 23 766 kampanjaan. Prosentuaalinen kasvu vuoden 2016 lukumäärään on ollut 72,71 prosenttia. (sttinfo.fi. tiedote)

Vuonna 2018 vertaislainausta keräävien joukkorahoituskampanjoiden lukumäärä jatkoi kasvua ja säilytti kärkipaikan lukumäärällisesti muita joukkorahoitusmuotoja kerääviin joukkorahoituskampanjoihin verrattuna. Vuonna 2018 lukumäärä kasvoi 30 867 kampanjaan. Prosentuaalinen kasvu vuoden 2017 lukumäärään verrattuna on ollut 76,99 prosenttia. Kasvua on ollut marginaalisesti enemmän kuin edeltävänä vuonna. (sttinfo.fi. tiedote)

Vuonna 2019 vertaislainausta keräävien joukkorahoituskampanjoiden lukumäärä kääntyi hienoisesti laskusuuntaiseksi. Vuonna 2019 lukumäärä laski 30 499 kampanjaan. Prosentuaalinen lasku vuoden 2018 lukumäärään on ollut -1,19 prosenttia. (sttinfo.fi. tiedote)

5 Joukkorahoituksen lakisääntelyn kehittyminen Suomessa 2017-2019

Joukkorahoituksen saapuessa Suomeen sen lakisääntely oli pitkälti suuri kysymysmerkki. Joukkorahoituksen sääntely oli suhteellisen avointa, tapauskohtaista sekä viranomaistulkintoihin perustuvaa. Sääntelyn avoimuus sekä jollain tapaa epäselkeys nosti kynnystä lähteä mukaan joukkorahoitusmarkkinoille, hidasti joukkorahoitusmarkkinoiden kehitystä ja esti jo lailla säännellyiden perinteisten finanssialan toimijoiden yhteistyön uuden joukkorahoitustoimialan yritysten kanssa. (Kallio & Vuola 2018, 148)

Suomen rahoitusmarkkinoilla toimivien finanssialan yritysten toiminta on juridisesta näkökulmasta pitkälle lakien mukaan säädeltyä toimintaa. Finanssialan toiminnalla on pitkä historia ja siksi myös lait, joiden valmisteluprosessi on pitkä, on saatu säädettyä perinteisten rahoitusmarkkinoiden säätelemiseksi.

Jos mietitään joukkorahoitusta ilmiönä, joka on saapunut kilpailemaan toimialan kanssa, joka on jo hyvin lailla säädeltyä, on joukkorahoitus aiheuttanut lainsäädännöllisestä näkökulmasta oikeudellisen tyhjiön, joka on pyritty täyttämään soveltaen lakeja, joiden sääntely olisi mahdollisimman kattavasti sovellettavissa joukkorahoitukseen. Lainsäädäntö ei aina pysty soveltumaan suoraan uusiin ilmiöihin tai muutoksiin ja lakien säätäminen on muutenkin pitkä vuosia kestävä prosessi, jotta lait soveltuvat sen säätelemään asiaan suoraan ja tehokkaasti. Edellä mainitusta syystä ei ole vaikeaa ymmärtää, minkä takia finanssialalle uutena ilmiönä saapunut joukkorahoitus oli pitkään hyvin avoimesti säänneltyä.

Tässä kappaleessa käsitellään joukkorahoituksen lakisääntelyn kehittymistä vuosien 2017 - 2019 välillä. Kappaleessa mainitaan myös muutamat aiemmin voimaantulleet joukkorahoitusta säätelevät lait, joihin Suomen joukkorahoituksen sääntely perustuu ja joita varten tutkimuksessa valittujen vuosien välillä on laadittu laki muutoksia ja tarkentavia asetuksia.

5.1 Joukkorahoituslaki

Joukkorahoituslaki (25.8.2016/734) astui voimaan 1. syyskuuta 2016. Lain 1 §:n mukaan ”laissa säädetään vastikkeellisen sijoitus- ja lainamuotoisen joukkorahoituksen hankkimisesta, tarjoamisesta ja ammattimaisesta välittämisestä elinkeinotoiminnan rahoittamiseksi.”

Lain keskeisimpänä tarkoituksena on vahvistaa ja turvata sijoittajansuojaa. Laki tuo ennestään avoimemmin säännellyn tai toisin sanoen sääntelemättömän laina- ja sijoitusmuotoisen joukkorahoituksen sääntelyn piiriin. Joukkorahoituslaki mahdollisti sen, että

joukkorahoituksesta tuli suuremmin osa säänneltyjä rahoitusmarkkinoita. (www.finanssivalvonta.fi. Tiedotteet ja julkaisut. Verkko uutiset. 2016)

Joukkorahoituslaki jaotellaan 5 eri lukuun, joista ensimmäinen luku käsittelee yleisiä säännöksiä, soveltamisalaa ja määritelmiä. Toisessa luvussa käsitellään sitä, kenellä on oikeus välittää joukkorahoitusta ja velvoitetaan rekisteröitymisestä Finanssivalvonnan ylläpitämään ja valvomaan joukkorahoituksen välittäjien rekisteriin. Kolmas luku käsittelee asiakkaansuojaa. Joukkorahoitusta välittävän tahon menettelytavat ja velvollisuudet asiakasta eli sijoittajaa kohtaan täytyvät olla rehellisiä ammattimaisia ja asiakkaan edun huomioonottavia. Joukkorahoitusta välittävällä taholla on tiedonantovelvollisuus rahoituskohteena olevista yrityksistä ja tiedot, joita annetaan eivät saa olla harhaanjohtavia vaan totuudenmukaisia. Jos tiedot ovat virheellisiä on ne oikaistava tai täydennettävä. Joukkorahoituksen välittävällä taholla on myös asiakkaan tuntemisen velvollisuus eli asiakkaasta täytyy olla tarpeeksi kattavat tiedot, jotta voidaan välttää esimerkiksi rahanpesua ja muuta rikollista toimintaa. Neljäs luku käsittelee valvontaa ja seuraamuksia. Tarkemmin neljännessä luvussa määrätään, että Finanssivalvonta ja kuluttaja-asiamies valvoo lain noudattamista. Mikäli lakia rikkoo, määrätään neljännessä luvussa sanktioista, joita lain rikkomisesta seuraa. Viides luku käsittelee erinäisiä säännöksiä kuten esimerkiksi tietojen saatavilla pitäminen, hyvä joukkorahoitustapa ja itsesääntely ja salassapitovelvollisuus.

5.2 Valtiovarainministeriön asetus joukkorahoituksen saajan tiedonantovelvollisuuden sisällöstä ja rakenteesta

Valtiovarainministeriön asetus joukkorahoituksen saajan tiedonantovelvollisuuden sisällöstä ja rakenteesta (8.12.2016/1045) astui voimaan 15. joulukuuta 2016. Asetus on annettu joukkorahoituslain (734/2016) 21 §:n nojalla. Lain 1 §:n mukaan ”asetuksessa säädetään joukkorahoituslain (734/2016) 11§:ssä tarkoitettusta joukkorahoituksensaajan tiedonantovelvollisuudesta”.

Asetuksessa on 4 lukua, joista ensimmäisessä luvussa käsitellään yleisiä säännöksiä, soveltamisalaa ja joukkorahoitusta koskevan perustietoasiakirjan saatavilla pitoa ja ajantasaisuutta. Joukkorahoituksen saajan on pidettävä esille perustietoasiakirja, joka pitää sisällään joukkorahoitusta koskevat keskeisimmät tiedot ja perustietoasiakirjan täytyy olla esillä tarjouksen koko voimassaoloajan. Toisessa luvussa käsitellään perustietoasiakirjan kieltä, esittelytapaa ja enimmäispituutta. Asiakirja on laadittava suomeksi ja ruotsiksi, sen täytyy olla selkeästi ymmärrettävä ja asiakirja ei saa olla kuutta A4-kokoista sivua pitempi. Kolmannessa luvussa käsitellään joukkorahoituksen perustietoasiakirjan sisältöä. Perustietoasiakirjassa täytyy olla joukkorahoituksen saajan ja sijoituskohteen perustiedot. Tarkemmin perustietoasiakirjasta täytyy löytyä joukkorahoituksen saajan nimi, tarjottava

sijoituskohde, kerättävien varojen määrä, kerättävien varojen käyttötarkoitus ja joukkorahoituksen välittäjän nimi. Perustietoasiakirjassa täytyy myös olla ilmoitettu keskeiset riskit, jotka kohdistuvat joukkorahoituksen saajan liiketoimintaan ja sijoituskohteeseen. Mikäli sijoituskohteella on takaajaa tai vakuus, on se myös ilmoitettava perustietoasiakirjassa. Perusasiakirjassa on myös kerrottava, miten ja mistä saa veloituksetta lisätietoa joukkorahoituksen saajasta ja sijoituskohteesta. Neljäs luku käsittelee ainoastaan voimaantuloa.

5.3 Hallituksen esitys eduskunnalle joukkolainanhaltijoiden edustajaa koskeviksi laiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi HE 48/2017 vp

Hallituksen esityksessä (HE 48/2017 vp) on ehdotettu säädettäväksi uusi laki joukkolainanhaltijoiden edustajasta. Edellä mainitun uuden lain säätämisen lisäksi esityksessä on ehdotettu muutettavaksi kahdeksaa muuta lakia, joihin tehtäisiin täsmennyksiä ja muutoksia, jotta ne ovat linjassa uuden lain kanssa. (www.finlex.fi. Esitykset/he/2017/20170048)

Hallituksen esityksen tarkoituksena on ollut luoda joukkorahoitustoiminnalle ymmärrettävä lainsäädäntökehikko, joka mahdollistaa tehokkaamman joukkorahoitusmarkkinoiden toiminnan ja eheyttää yritysten rahoituksen edellytyksiä. Tarkoituksena on myös ollut monipuolistaa rahoitusmarkkinoita ja vahvistaa sijoittajansuojaa. (www.finlex.fi. Esitykset/he/2017/20170048)

Uudessa lakiehdotuksessa käytetyllä termillä ”joukkolainanhaltijan edustaja” tarkoitetaan elinkeinoharjoittajaa, jolla on sitoumus toimia joukkolainan ehtojen ja muissa joukkolainaan kuuluvien sopimuksien sovitulla tavalla. Uuden lain määräävästä säännöksestä olisi mahdollista poiketa sopimuksella. Joukkolainanhaltijoiden edustajaa koskevat säädökset kuten hyvän arvopaperimarkkinatavan noudattaminen, velvollisuus joukkolainanhaltijoiden yhdenvertaisesta kohtelusta, edustajan tiedonantovelvollisuus ja toisen omaisuuden ja edustajan varojen erillään pitämisen velvollisuus olisivat säädetty pakottaviksi. Näiden pakottavien säädösten lisäksi joukkolainanhaltijoiden edustajan valvontaa, seuraamuksia ja riippumattomuutta koskevat säädökset olisivat pakottavia. (www.finlex.fi. Esitykset/he/2017/20170048)

Uudet lait ja lait tietyn annetun lain muuttamisesta, jotka on hyväksytty hallituksen esityksen perusteella (HE 48/2017 vp) ja jotka on eduskunnassa asetettu voimaantulleiksi 1.9.2017 ovat:

Laki joukkolainanhaltijoiden edustajasta (574/2017)

Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta (575/2017)

Laki Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta (576/2017)

Laki vakuutusyhtiölain 2 luvun 16 §:n muuttamisesta (577/2017)

(www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia. HE 48/2017 vp)

5.4 Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sijoituspalvelulain muuttamisesta ja kaupankäynnistä rahoitusvälineillä sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi HE 151/2017 vp

Hallituksen esityksessä (HE 151/2017 vp) on ehdotettu säädettäväksi uusi laki kaupankäynnistä rahoitusvälineillä. Uusi laki kumoaisi samannimisen vanhan lain. Edellä mainitun uuden lain säätämisen lisäksi, ehdotetaan sijoituspalvelulain, Finanssivalvonnasta annetun lain ja joukkorahoituslain muuttamista. Esityksessä ehdotetaan myös tehtäväksi lakitekniisiä muutoksia useaan muuhun lakiin. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2017/20170151)

Hallituksen esityksessä säädettävän uuden lain säätämisen ja voimassaoleviin lakeihin tehtävien muutoksien tarkoituksena on panna täytäntöön Euroopan Unionin rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi. Esityksen perusteella saataisiin tehtyä välttämättömät toimenpiteet Euroopan unionin rahoitusvälineiden markkinat -asetuksen antamien säännösten noudattamista varten. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2017/20170151)

Uudessa laissa kaupankäynnistä rahoitusvälineillä säädettäisiin EU direktiivin määrävällä tavalla kaupankäyntijärjestelmän organisoimisesta ja järjestelmän ylläpitäjästä. Samalla säädettäisiin myös pk-yritysten kasvumarkkinasta ja erinäisistä valvontatoimenpiteistä, raportoinneista, raportointipalveluista ja raportointipalveluiden tarjoajista. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2017/20170151)

EU:n rahoitusvälineiden markkinat -asetus pitää sisällään säännökset kauppapaikkojen avoimuudesta. EU:n jäsenvaltiona Suomen täytyy suoraan soveltaa asetuksen antamaa sääntelyä. Asetuksen myötä tätä hallituksen esitystä edeltävään ja voimassaoleeseen kaupankäynnistä rahoitusvälineillä lain sisältämiä säännöksiä on kumottava joltain osin. Lain sisältämiä säännöksiä, joita kumottaisiin joltain osin, olisivat kaupankäynnin läpinäkyvyyteen liittyvät säännökset ja niiden osat. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2017/20170151)

Joukkorahoituslakiin tehtävä muutos olisi lisätä toimilupavaatimus sijoitusmuotoisen joukkorahoituksen välittäjälle, joka olisi EU:n direktiivin mukainen. Edellä mainittuun toimintaan joukkorahoituslaissa lueteltuja toimintatapasäännöksiä täsmennettäisiin linjaamaan EU:n direktiiviä. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2017/20170151)

Sijoituspalvelulain säännöksiä lain soveltamisalasta ja siihen liittyvistä poikkeuksista sekä toiminnan harjoittamista liittyviä edellytyksiä ja toimiluvan myöntämistä linjattaisiin EU direktiivin mukaisesti lisäämällä niihin direktiivin vaatimat säännökset. Sijoittajansuojaa suhteessa sijoituspalveluyritykseen parannettaisiin täsmentämällä asiakasvarojen säilyttämistä koskevaa lukua direktiiviin vaatimalla tavalla. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2017/20170151)

Hallinnollisista seuraamuksista annettuja säännöksiä linjattaisiin EU:n direktiivin vaatimalla tavalla Finanssivalvonnan annetun lain, sijoituspalvelulain ja kaupankäynnistä rajoitusvälineillä annetun uuden lain osalta. Finanssivalvonnan käytettävissä olevan seuraamusmaksun enimmäismääriä nostettaisiin. Seuraamusmaksu nousisi luonnollisen henkilön kohdalla viiteen miljoonaan euroon ja oikeushenkilön kohdalla kymmeneen prosenttiin konsernin kokonaisliikevaihdosta. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2017/20170151)

Uudet lait, lakien muutokset ja lait tietyn annetun lain muuttamisesta, jotka on hyväksytty hallituksen esityksen perusteella (HE 151/2017 vp) ja joista on eduskunnassa asetettu voimaantulleiksi 3.1.2018 ovat:

Laki sijoituspalvelulain muuttamisesta (1069/2017)

Laki kaupankäynnistä rahoitusvälineillä (1070/2017)

Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta (1071/2017)

Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta (1073/2017)

Lain muutos, joka on hyväksytty hallituksen esityksen perusteella (HE 151/2017 vp) ja joka on eduskunnassa asetettu voimaantulleeksi 3.12.2018 on:

Laki joukkorahoituslain muuttamisesta (1072/2017)

(www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia. HE_151/2017 vp)

5.5 Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sijoituspalvelulain ja kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi lakeiksi HE 277/2018 vp

Hallituksen esityksessä (HE 277/2018 vp) on ehdotettu muutettavaksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annettua lakia, Finanssivalvonnasta annettua lakia, arvopaperimarkkinalakia sijoituspalvelulakia sekä joitakin muuta lakia. Hallituksen esityksen perusteella tehtäisiin lakitekniisiä muutoksia edellä mainittuihin lakeihin, jotka jäivät huomioimatta ja tekemättä hallituksen esityksessä (HE 151/2017 vp). (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180277)

Sijoituspalvelulain osalta kolmansien maiden sijoituspalveluyritysten oikeudesta harjoittaa sijoituspalvelua Suomessa ilman Suomeen perustettua sivuliikettä ehdotettaisiin uuden säännöksen säätämistä. Sijoittajansuojan vahvistamiseksi kansallisella toimiluvalla sijoituspalveluja harjoittavien tahoille asetettavia vaatimuksia sijoittajansuojasta tiukennettaisiin. Kaupparaportointisäännöksiä noudattamisesta ehdotetaan lisättäväksi velvoite sijoituspalveluita harjoittaville rahastoyhtiöille ja vaihtoehtorahastojen hoitajille. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180277)

Finanssivalvonnan määräystenantovaltuuteen sekä äänioikeuden käytön kieltämistä koskevaan valvontavaltuuteen liittyen esityksessä ehdotetaan uusiksi säännöiksi kahta säännöstä koskien arvopaperimarkkinain tarjousvelvollisuutta ja julkista ostotarjousta säätelevää lukua. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180277)

Lakien muutokset ja lait tietyn annetun lain muuttamisesta, jotka on hyväksytty hallituksen esityksen perusteella (HE 277/2018 vp) ja jotka on eduskunnassa asetettu voimaantuleiksi 20.3.2019 ovat:

Laki sijoituspalvelulain muuttamisesta (294/2019)

Laki kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain muuttamisesta (295/2019)

Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta (296/2017)

Laki arvopaperimarkkinain muuttamisesta (297/2017)

Laki vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain 3 luvun 3 §:n ja 7 luvun 11 §:n muuttamisesta (298/2017)

5.6 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvopaperimarkkinalain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi HE 111/2018 vp

Hallituksen esityksessä (HE 111/2018 vp) on ehdotettu muutettavaksi joukkorahoituslakia, Finanssivalvonnasta annettua lakia, arvopaperimarkkinalakia ja rikoslakia. Edellä mainittujen lakien lisäksi teknisiä muutoksia on ehdotettu tehtäväksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annettuun lakiin, osakeyhtiölakiin, vaihtoehtorahastojen hoitajista annettuun lakiin ja luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin. Lakimuutoksilla pantaisiin täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston EU jäsenmaille antama esiasetus. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180111)

Hallituksen esityksen tavoitteena on parantaa yritysten mahdollisuutta saada markkinaehtoista yritysrahoitusta ja keventää pieni kokoisten liikkeeseenlaskijoiden varainhankintaa pääomamarkkinoilla, uudistamalla arvopapereista julkaistavan esitteen sääntelyä. Konkreettisemmin esityksen tavoitteena on keventää esitesääntelyä ja siihen liittyviä hallinnollista työskätkä pk-yritysten näkökulmasta. Vaikka esitesääntelyä kevennetään niin sijoittajansuoja ja markkinoiden tehokkuus varmistetaan tarvittavalla tasolla. Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla olisi kustannustehokkuutta parantavia vaikutuksia pääomakustannuksiin, jonka myötä pääoman saatavuutta saataisiin parannettua Suomen rahoitusmarkkinoilla. Tärkeimpänä faktorina on löytää tasapaino kustannustehokkaalle rahoitusmarkkinoille pääsemiselle, kuitenkin ylläpitäen tehokasta sijoittajansuojaa ja tiedonantovelvollisuutta. Tasapainon mittarina ovat EU-esitteen sisältöön liittyvät vaatimukset ja esitteen laadintaan liittyvät kansalliset poikkeukset. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180111)

Kuten tässä alaotsikossa on jo aikaisemmin mainittu, on hallituksen esityksessä (HE 111/2018 vp) kyse suurimmalta osin suoraan sovellettavan EU:n parlamentin ja neuvoston antaman esiasetuksen täytäntöönpanoon liittyvistä toimenpiteistä. Esiteasetuksen sisältävästä kansallisesta liikkumavarasta liittyen hallinnollisiin toimenpiteisiin, seuraamuksiin ja esitteen laadintaan liittyviin kansallisiin poikkeuksiin määrää siihen valtuutettu Finanssivalvonta. Arvopaperin liikkeeseenlaskija olisi tietyin ehdoin vapautettu esitteen julkaisemisvelvollisuudesta, kansallisen liikkumavaran ja Finanssivalvonnan määräyksien nojalla. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180111)

Lait tietyn annetun lain muuttamisesta, jotka on hyväksytty hallituksen esityksen perusteella (HE 111/2018 vp) ja jotka on eduskunnassa asetettu voimaantulleiksi 22.7.2019 ovat:

Laki arvopaperimarkkinalain muuttamisesta (1228/2018)

Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta (1229/2018)

Laki vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain muuttamisesta (1230/2018)

Laki osakeyhtiölain 9 luvun 8 §:n muuttamisesta (1231/2018)

Laki kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain muuttamisesta (1232/2018)

(www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia. HE_111/2018 vp)

5.7 Hallituksen esitys eduskunnalle liikesalaisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi HE 49/2018 vp

Hallituksen esityksessä (HE 49/2018 vp) on ehdotettu säädettäväksi uusi liikesalaisuus, jossa säädettäisiin liikesalaisuuksien suojasta ja siviilioikeudellisista oikeussuojakeinoista. Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi, koskien liikesalaisuuksien suojaamista. Uuden lain säätämisen lisäksi kumottaisiin elinkeinotoiminnasta annetussa laissa liikesalaisuuksien suojaan koskevan sopimattoman menettelyn sääntely ja voimassa oleva sääntely täsmennettäisiin ja liitettäisiin liikesalaisuuslakiin. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180049)

Uudessa liikesalaisuuslaissa säädettäisiin sen määritelmästä ja liikesalaisuuksien kieltämisestä käyttämisestä, hankkimisesta ja ilmaisemisesta sekä myös sen sallituista hankkimistavoista. Laittoman toiminnan ja väärinkäytösten ilmoittamiseen liittyvistä edellytyksistä sekä edellytyksistä sananvapauden käyttöön liikesalaisuuden suojasta huolimatta säädettäisiin uudessa laissa. Toisin päin uudessa laissa säädettäisiin myös edellytyksistä, joiden perusteella liikesalaisuus voidaan tuo ilmi työntekijän edustajalle. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180049)

Liikesalaisuuksien loukkaustilanteita varten uudessa laissa käytettäisiin siviilioikeudellisia oikeussuojakeinoja. Lain vastaisesta toiminnasta seuraavista seuraamuksista, kielloista, rajoituksista ja korjaavista toimenpiteistä määräisi tuomioistuin. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180049)

Työsopimuslakia ehdotetaan myös muutettavaksi liikesalaisuuksien osalta. Lakiin tehtäisiin täsmennystä siitä, että työntekijä ei saisi työsuhteessa käyttää oikeudettomasti hyö-

dykseen liikesalaisuuksia tai luovuttaa työnantajan liikesalaisuuksia muille tahoille. Työsopimuslakiin liitettäisiin viittaussäännös liikesalaisuuslakiin, jolloin ehdotetun uuden liikesalaisuuslain sisältö määrittäisi työsopimuslaissa säädellyn liikesalaisuuksien säännöksen. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180049)

Liikesalaisuuksien rikkomisesta seuraavat riita-asiat ehdotettaisiin hallituksen esityksen perusteella käsiteltäväksi käräjäoikeudessa sekä myös markkinaoikeudessa niiden liikesalaisuuksien rikkomisesta johtuvien riita-asioiden osalta, joissa vastaajana on oikeushenkilö tai elinkeinotoimintaa harjoittava luonnollinen henkilö. Oikeudenkäymiskaaresta ja oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettuun lakiin tehtäisiin tarkistuksia oikeuspaikkasäännöksen edellyttämänä. Hallituksen ehdotuksen tärkeimpänä faktorina olisi, että käsitteistö liittyen liikesalaisuuksiin yhtäläistettäisiin, jotta käsitteenä liikesalaisuutta olisi saatonta käyttää lainsäädännössä. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180049)

Uusi laki, lakien muutokset ja lait tietyn annetun lain muuttamisesta, jotka on hyväksytty hallituksen esityksen perusteella (HE 49/2018 vp) ja jotka on eduskunnassa asetettu voimaantulleiksi 15.8.2018 ovat:

Liikesalaisuuslaki (595/2018)

Laki sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain muuttamisesta (596/2018)

Laki työsopimuslain 3 luvun 4 ja 5 §:n muuttamisesta (597/2018)

Laki oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 4 §:n muuttamisesta annetun lain kumoamisesta (598/2018)

Laki oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta (599/2018)

(www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia. HE 49/2018)

5.8 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi osakesäästötilistä ja laiksi Finanssivallvonnasta annetun lain 40 §:n muuttamisesta HE 279/2018 vp

Hallituksen esityksessä (HE 279/2018 vp) on ehdotettu säädettäväksi uusi laki osakesäästötilistä. Uuden lain lisäksi esityksessä on ehdotettu, että Finanssivallvonnasta annetun lain 40 §:a muutettaisiin. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180279)

Uudessa laissa osakesäästötilistä säädettäisiin palveluntarjoajan aloittamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä kuten osakesäästötilisopimuksen tarjoamisesta, säästösuoritusten tekemisestä sekä tuottojen maksuista ja säästövarojen nostosta. Näiden lisäksi laissa säädettäisiin säästövarojen sijoittamisesta ja säilyttämisestä, kirjanpidosta ja kuluihin liittyvien tietojen antamisesta, tilisopimuksen vähimmäissisällöstä ja palveluntarjoajan sekä säästäjän sopimuksen irtisanomisoikeudesta. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180279)

Laissa hyväksyttäväksi palveluntarjoajiksi määritettäisiin luottolaitokset ja sijoituspalveluyri-tykset ja edellä mainittuihin verrattavissa olevat Suomessa toimivat ulkomaiset palvelun- tarjoajat, jotka ovat asettuneet ETA-maihin. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180279)

Osakesäästötilille siirrettävistä varoista säädettäisiin niin, että siirrettävinä varoina käy vain rahavarat. Talletuksien ylärajaksi asetettaisiin 50 000 euroa. Nostojen osalta ei ase- tettaisi ylärajoja. Sijoituskohteet olisivat säästäjän nimissä ja riippuen siitä olisivatko raha- varat talletustilillä vai arvopapereina, olisivat ne joko talletussuojalla tai sijoittajan korvaus- rahastolla suojattuja. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180279)

Kirjanpidosta laissa säädettäisiin, että palveluntarjoajan on pidettävä vähintään viiden vuoden ajalta kirjanpitoa osakesäästötilin tapahtumista ja osakesäästötilisopimuksen pää- ttyttyä säilyttää kirjanpidot viiden vuoden ajan sopimuksen päättymisestä. Palveluntarjoaja olisi velvollinen ilmoittamaan voimassa olevan osakesäästötilin olennaisista tapahtumista ja kuluista vähintään kerran vuodessa säästäjälle. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180279)

Osakesäästötilin verotuksellisista säännöistä säädettäisiin erikseen verolaissa. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180279)

Uusi laki ja laki tietyn annetun lain muuttamisesta, jotka on hyväksytty hallituksen esityk- sen perusteella (HE 279/2018 vp) ja jotka on eduskunnassa asetettu voimaantulleiksi 15.8.2018 ovat:

Laki osakesäästötilistä (680/2019)

Laki Finanssivalvonnasta annetun lain 40 §:n muuttamisesta (681/2019)

(www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia. HE 279/2018)

5.9 Hallituksen esitys eduskunnalle sijoitusrahastolaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi HE 243/2018 vp

Hallituksen esityksessä (HE 243/2018 vp) on ehdotettu säädettäväksi uusi sijoitusrahastolaki, joka korvaisi jo samalla nimellä voimassa olevan lain. Uuden sijoitusrahastolain takia tehtäisiin teknisiä muutoksia myös useaan muuhun lakiin kuten esimerkiksi Finanssivalvonnasta annettuun lakiin, vaihtoehtorahastojen hoitajista annettuun lakiin ja lahjanlupauslakiin. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180243)

Uuden sijoitusrahastolain tarkoituksena olisi selkiyttää lain soveltamisalaa ja minimoida epäselkeyksiä lain tulkitsemisessa. Uuden sijoitusrahastolain merkittäviä muutoksia lainsäädäntöön olisivat erikoissijoitusrahastoja sääntelevän sääntelyn siirtäminen sijoitusrahastolaista vaihtoehtorahastojen hoitajista annettuun lakiin ja sijoitusrahastodirektiivin sääntelymääräalarakenteen salliminen sijoitusrahastoissa. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180243)

Vaihtoehtorahastojen hoitajista annettuun lakiin ehdotettaisiin lisättäväksi kokonaan uusi luku, jossa säänneltäisiin erikoissijoitusrahastoista. Erikoissijoitusrahaston sääntelyn sisältö pidettäisiin enimmältä osin voimassa olevan sisältöisenä, mutta samankaltaisuuksia vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain ja sijoitusrahastolain välillä poistettaisiin. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180243)

Hallituksen esityksessä ehdotetuilla muutoksilla Finanssivalvonnasta annettuun lakiin ehdotettaisiin laajennuksia Finanssivalvonnan oikeuteen saada tietoa sakko- ja rikosrekisteristä rekisteröityneiden vaihtoehtorahastojen hoitajien omistajan, toimitusjohtajan, hallituksen jäsenen ja palveluksessa olevan lailla säädetyn luottamuksellisuuden selvittämisestä. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180243)

Yhtenä hallituksen esityksen tarkoituksena on myös panna täytäntöön rahamarkkinarahastoista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset, jota lainatakseni luetellaan seuraavasti ”eurooppalaisista riskipääomarahastoista ja eurooppalaisista yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistuneista rahastoista annetun asetusten muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset sekä arvopapereille toteutettavien rahoitustoimien ja uudelleenkäytön raportoinnista ja läpinäkyvyydestä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset.” (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180243)

Finanssivalvonnan rooli on toimia viranomaisena ja edellä mainittujen säädöksiä noudattamisen valvojana. Finanssivalvonnalla on oikeus langettaa seuraamuksia, mikäli säännöksiä rikotaan. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180243)

Uusi laki ja laki tietyn annetun lain muuttamisesta, jotka on hyväksytty hallituksen esityksen perusteella (HE 243/2018 vp) ja jotka on eduskunnassa asetettu voimaantulleiksi 1.3.2019 ovat:

Sijoitusrahastolaki (213/2019)

Laki vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain muuttamisesta (214/2019)

Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta (215/2019)

Laki lahjanlupauslain 3 ja 4 §:n muuttamisesta (216/2019)

Laki Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta (217/2019)

(www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia. HE 243/2018)

5.10 Hallituksen esitys eduskunnalle rahankeräyslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi HE 214/2018 vp

Hallituksen esityksessä (HE 214/2018 vp) on ehdotettu säädettäväksi uusi rahankeräyslaki ja se kumoaisi jo voimassa olleen rahankeräyslain. Uudessa rahankeräyslaissa rahankeräystoiminnan järjestämisestä ja valvonnasta. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180214)

Rahankeräystoiminnan järjestäminen edellyttäisi Poliisihallitukselta rahankeräysluvan hakemista tai ilmoituksen laatimista poliisilaitokselle. Rahankeräyslain soveltamisalan ulkopuolelle jäävistä vaalikeräyksistä ja rahankeräyksistä säädettäisiin myös uudessa rahankeräyslaissa, jotka eivät vaatisi erillisen luvan hakemista tai erillistä ilmoitusta. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180214)

Rahankeräyslaki olisi toistaiseksi voimassa oleva ja sen saamisen edellytyksenä olisi keräystarkoituksen ja yleensä järjestäjän toiminnan tarkoituksen yleishyödyllisyys. Rahanke-

räyksen järjestäjän olisi tehtävä vuosittain Poliisilaitokselle vuosi-ilmoitus rahankeräystoiminnasta, rahankeräyksestä saaduista tuotoista ja tuoton käytöstä. Myös tulevista rahankeräyksistä pitäisi laatia vuosisuunnitelma. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180214)

Pienkeräyksien osalta ei edellytettäisi sen toiminnan yleishyödyllisyyttä. Kuitenkaan rahankeräystä ei saisi järjestää elinkeinotoiminnan tai oikeushenkilön varojen keräämiseen. Euromääräisistä ja ajallisista rajoituksista koskien pienkeräystä säädettäisiin uudessa laissa. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180214)

Rahankeräyslaissa myös säädettäisiin rahankeräyksellä kerättyjen varojen säilyttämisestä, käytöstä sekä kielletyistä menettelytavoista ja viranomaisen toimivallasta kieltää toiminnan harjoittaminen ja rahankeräyksellä kerättyjen varojen käyttäminen. Uuden rahankeräyslain myötä ehdotettaisiin myös rikoslain rahankeräysrikoksia koskevaan sääntelyyn muutoksia. Rangaistuksien osalta uudessa rahankeräyslaissa ehdotetaan rangaistavaksi rahankeräykseen liittyvien hallinnollisten määräysten rikkominen. Verohallinnolle oikeudesta luovuttaa oma-aloitteisesti poliisille rahankeräykseen liittyviä tietoja ehdotettaisiin säädettäväksi uusi säännös verotustietojen salassapidosta ja julkisuudesta annettuun lakiin. Joukkorahoituslakia muutettaisiin uuden rahankeräyslain myötä. (www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180214)

Uusi laki ja laki tietyn annetun lain muuttamisesta, jotka on hyväksytty hallituksen esityksen perusteella (HE 214/2018 vp) ja jotka on eduskunnassa asetettu voimaantulleiksi 1.3.2020 ovat:

Rahankeräyslaki (863/2019)

Laki rikoslain 7 luvun 16 c §:n muuttamisesta (864/2019)

Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 18 §:n muuttamisesta (865/2019)

Laki joukkorahoituslain 1 §:n muuttamisesta (866/2019)

(www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia. HE 214/2018)

6 Pohdinta

Vaikka joukkorahoituksen rantautumisesta Suomen rahoitusmarkkinoille on kulunut melkein vuosikymmen, on sen perusteelliseen vakiintumiseen Suomen rahoitusmarkkinoille vielä matkaa ja se kehittyy monella eri osa-alueella jatkuvasti. Joukkorahoitus on luonut täysin uuden ja vahvasti digitalisaatioon kallistuvan tavan hakea rahoitusta verrattuna perinteisiin rahoitusmarkkinoilla tarjolla oleviin rahoitusmahdollisuuksiin. Se on luonut uuden suunnan Suomen rahoitusmarkkinoille edistäen sen digitaalista kehittymistä ja digitaalisia mahdollisuuksia.

Joukkorahoituksella on ollut erityisesti pk-yritysten mahdollisuuteen rahoittaa elinkeinotoimintaansa positiivisia vaikutuksia, koska se on antanut kilpailukykyisemmän ja joustavamman tavan hakea rahoitusta verrattuna perinteisiin rahoitusmahdollisuuksiin. Sijoittajien näkökulmasta joukkorahoitus on luonut uusia sijoitusmahdollisuuksia.

Joukkorahoitus jakaantuu eri joukkorahoitusmuotoihin ja niissä jokaisessa voidaan nähdä oma kehityssuuntansa. On ollut mielenkiintoista havaita, miten joukkorahoitusmuodot, joita jokaista yhdistää tapa hakea rahoitusta joukolta ihmisiä, on kuitenkin niin paljon eroavaisuuksia ja miten niistä jokainen on kehittynyt omaan suuntaansa tutkimuksessa valittujen vuosien varrella. Eroavaisuudet joukkorahoitusten kesken ovat selkeästi olleet yhtenä avaintekijänä siihen, mihin suuntaan joukkorahoitusmuotojen tarjonta ja kysyntä ovat kehittyneet. Esimerkiksi tuottoa hakevien lainamuotoisen joukkorahoituksen, sijoitusmuotoisen joukkorahoituksen ja vertaislainauksen kehityssuunta on ollut hyvin eri verrattuna ei tuottoa hakevaan vastike- ja hyödykemuotoiseen joukkorahoitukseen. Lainsäädännöllisesti joukkorahoitusmuotojen eroavaisuudet ovat myös vaikuttaneet siihen, miten niitä varten säädetty lainsäädäntö on kehittynyt.

Kaikkiaan joukkorahoituksesta Suomessa löytyi kattavasti tietoa niin painettuna kuin internetistä. Tarjonnan, kysynnän ja lakisäätelyn osalta oli positiivista, että lähdetietoja oli saatavilla ja niissä oli erittäin kattavaa tietoa jokaisesta eri faktorista. Ehkäpä ainoana miinuksena oli se, että eräiden Suomessa toimivien joukkorahoitusta harjoittavien yritysten internetsivut olivat yrityksen perustietoja lukuun ottamatta suppeat. Joka tapauksessa tutkimuksen pääkysymykseen ”Joukkorahoituksen kehitys Suomessa vuosina 2017 – 2019” ja siihen liittyviin eri hypoteeseihin saatiin vastaukset tutkimukseen kerättyjen tietojen ansiosta.

6.1 Mihin suuntaan joukkorahoitus on kehittynyt vuosina 2017 – 2019

Tutkimuksessa käsiteltäviä kehityssuuntia tarkasteltiin niin tarjonnan, kysynnän kuin lakisääteilyn osalta. Saatavilla olevien tietojen osalta pystyttiin antamaan yleispätevä kuva jokaisen osa-alueen kehityksestä ja siten kokonaiskuva joukkorahoituksen kehityksestä tutkimuksessa valittujen vuosien ajalta.

Jos katsotaan joukkorahoituksella ja sen eri muodoilla kerättyä pääomaa kokonaisuutena voidaan havaita, että joukkorahoituksen tarjonnan kehityssuunta Suomen rahoitusmarkkinoilla on ollut noususuuntainen. Vuosien 2017 – 2019 välillä joukkorahoituksella kerätyn pääoman määrä on kasvanut ensiksi hieman nopeammin kunnes se on vuoden 2017 jälkeen hidastunut vuoteen 2019 mennessä.

Joukkorahoitusmuotojen välillä eroavaisuudet tarjonnan ja kerätyn pääoman määrän kehityssuunnassa ovat olleet huomattavia. Tuottoa tavoittelevassa vertaislainauksessa, lainamuotoisessa ja sijoitusmuotoisessa joukkorahoituksessa pääomaa on kerätty eniten ja tarjonnan kasvu vuosien varrella on ollut prosentuaalisesti suurinta. Ei tuottoa tavoittelevassa hyödyke- ja vastikemuotoisessa joukkorahoituksessa kerätyn pääoman määrä on pysynyt hyvin minimalistisena verrattuna edellä mainittuihin tuottoa tavoitteleviin joukkorahoitusmuotoihin ja hyödyke- ja vastikemuotoisessa joukkorahoituksessa tarjonta on pysynyt tasaisena.

Erityisesti lainamuotoisen ja sijoitusmuotoisen joukkorahoituksen vuonna 2017 huomattavaan kasvukehitykseen tarjonnan ja kerätyn pääoman osalta on vaikuttanut vuonna 2016 voimaantullut Joukkorahoituslaki, joka on mahdollistanut lainamuotoisen ja sijoitusmuotoisen joukkorahoituksen yhdeksi vaihtoehdoksi rahoitusmarkkinoilla. Edellä mainitut joukkorahoitusmuodot ovat olleet suosiossa yritysten elinkeinotoiminnan rahoittamisessa.

Kuluttajien keskeinen vertaislainaus on myös ollut valtavassa suosiossa, joka selittää tarjonnan volyymin ja kerätyn pääoman kasvua erityisesti vuoden 2017 ja 2018 ajalta. Vertaislainauksen tarjonta ja sen kautta kerätyt pääomat ovat suurimpia verrattuna muihin joukkorahoitusmuotoihin.

Muutamaksi syyksi kokonaistarjonnan ja kerättyjen pääomien kokonaismäärän kasvun hidastumiselle voidaan nähdä sijoitusmuotoisen joukkorahoituksen suosion hiipumisen, johon sijoitusmuotoiseen joukkorahoitukseen liitettävistä riskeistä ja vertaislainauksen tarjonnan ja kerätyn pääoman määrän kasvun tasoittumisen ja pienen laskun. Kokonaisuudessaan kaikkien joukkorahoitusmuotojen tarjonnan ja kerättyjen pääomien määrän kasvu on hidastunut.

Kysynnän osalta voidaan havaita samankaltaisuutta tarjonnan kehittymisen kanssa, sillä joukkorahoitusmuotojen kysynnän kehityssuunta on ollut hyvin linjassa joukkorahoitusmuotojen tarjonnan ja kerätyn pääoman määrän kehityssuunnan kanssa.

Eniten kysyntää ja joukkorahoituskampanjoita on ollut vertaislainauksessa, jossa jälleen vuosien 2017 ja 2018 kampanjoiden määrän kasvu on ollut prosentuaalisesti huomattavaa. Vertaislainauksen kysynnän kehityksessä on ollut havaittavissa hidastumista ja jopa laskua vuoteen 2019 mennessä.

Lainamuotoisen joukkorahoituksen kysyntää ja joukkorahoituskampanjoita on ollut seuraavaksi eniten ja lainamuotoisen joukkorahoituksen kysynnän ja kampanjoiden kasvu on ollut prosentuaalisesti heti vertaislainauksen jälkeen suurinta. Lainamuotoisen joukkorahoituksen kysynnän nousukkaaseen kehityssuuntaan on vaikuttanut vuonna 2016 voimaantullut Joukkorahoituslaki, joka on mahdollistanut lainamuotoisen joukkorahoituksen käytön rahoituslähteenä.

Sijoitusmuotoisen joukkorahoituksen kysyntää ja joukkorahoituskampanjoita on ollut kolmanneksi eniten. Sijoitusmuotoisen joukkorahoituksen kysynnän ja kampanjoiden kasvukehitys on ollut suurinta vuonna 2017. Sijoitusmuotoiseen joukkorahoitukseen liittyvät riskit ovat selvästi hidastaneet kysyntää ja jopa vähentäneet sitä vuoteen 2019 mennessä.

Hyödyke- ja vastikemuotoisen joukkorahoituksen kysyntää on ollut muihin joukkorahoitusmuotoihin nähden vähiten ja kysyntä on laskenut vuosien 2017 – 2019 välillä.

Lainsäädännöllisesti joukkorahoitukseen on jouduttu reagoimaan sillä joukkorahoituksen ollessa vielä suhteellisen uusi ilmiö ei Suomen lainsäädäntö ole ollut suoraan sovellettavissa uuteen ilmiöön. Suomen lainsäädännössä on vuosien 2017 – 2019 välillä säädetty useita uusia lakeja, tehty muutoksia jo annettuihin lakeihin ja pantu täytäntöön Euroopan unionin asettamia direktiivejä ja asetuksia koskien joukkorahoitustoimintaa Suomessa. Lainsäädäntö on kehittynyt jatkuvasti tarkentuen, jotta joukkorahoituksen sääntely olisi mahdollisimman tehokasta.

6.2 Oman oppimisen arviointi

Valitsin joukkorahoituksen ja sen kehityksen tutkimisen opinnäytetyöaiheeksi, koska minua henkilökohtaisesti kiinnosti joukkorahoitus. Olin entuudestaan kuulut joukkorahoituksesta, mutta en tiennyt siitä tarkemmin tai kuinka se on kehittynyt Suomessa. Joukkora-

hoituksesta oli saatavilla tietoa, joka oli myös vahvistavana tekijänä sille, että valitsin aiheen. Saatavilla olevien tietojen ansiosta saisin vastaukset tutkimuksessa esittämiini kysymyksiin.

Etsin joukkorahoituksen kehityksestä Suomessa tietoa niin internetistä kuin painetuista kirjoista. Luin artikkeleita ja tarkastelin tilastoja liittyen joukkorahoitukseen Suomessa. Painettuun tietoon verrattuna internet osoittautui paremmaksi tiedonlähteeksi joukkorahoituksesta Suomessa vuosien 2017 – 2019 välillä. Aki Kallion ja Lasse Vuolan Joukkorahoitus (2018) oli painetuista tietolähteistä kattavin.

Itse opinnäytetyön tekeminen oli aluksi haastavaa ja tietojen jäsentely järkeväksi kokonaisuudeksi vaati esivalmisteluja. Esivalmistelut olivat sitä, että rakensin koko opinnäytetyön sisällysluettelon ja kappaleet valmiiksi. Esivalmisteluiden jälkeen opinnäytetyön tekeminen ja kerätyn tiedon kirjoittaminen oli huomattavasti helpompaa jäsenellä. Työn ajalliseen valmistumiseen minulla vaikutti vahvasti se, että olin samanaikaisesti täyspäiväisesti töissä ja opinnäytetyötä varten jäljellä jäänyt aika supistui valitettavan pieneksi.

Kokonaisuudessaan opinnäytetyön laatiminen joukkorahoituksen kehittymisestä antoi minulle yleispätevän kuvan siitä, mitä asioita joukkorahoituksessa on tapahtunut Suomessa ja mihin suuntaan se on kehittynyt. Työnteko opetti myös määrätietoisuutta, jäsentelykykyä ja kykyä laatia lähdetietoihin perustuvaa tutkimusta.

Lähteet

Finanssivalvonta.fi. Tiedotteet ja julkaisut. Luettavissa: <https://www.finanssivalvonta.fi/tiedotteet-ja-julkaisut/verkkouutiset/2016/joukkorahoituslaki-voimaan-1.9.2016/>. Luettu: 1.6.2020

Maaseutupolitiikka.fi. Uutishuone. Joukkorahoitus avaa mahdollisuuksia maaseudulle: Maaseutupolitiikan tietolehti 2018:1. Luettavissa: <https://www.maaseutupolitiikka.fi/uutiset/joukkorahoitus-avaa-mahdollisuuksia-maaseudulla-maaseutupolitiikan-tietolehti-20181>. Luettu: 29.6.2020

Aki Kallio – Lasse Vuola. 2018. Joukkorahoitus. Alma Talent. Helsinki

Wikipedia.org. Joukkorahoitus. Luettavissa: <https://fi.wikipedia.org/wiki/Joukkorahoitus>. Luettu: 1.6.2020

Suomenpankki.fi. Tilastot. Joukkorahoitus. Luettavissa: https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/joukkorahoitus_linkki/. Luettu: 1.6.2020

Invesdor.com. Mitä on joukkorahoitus. Luettavissa: <https://home.invesdor.com/fi/mita-on-joukkorahoitus>. Luettu: 30.6.2020

Kaleva.fi. Joukkorahalla sijoittaminen voi sopia riskinottajalle- ”Joukkorahoituksen pitäisi olla vain pieni osa sijoitussalkkua”. Luettavissa: <https://www.kaleva.fi/joukkorahalla-sijoittaminen-voi-sopia-riskinottaja/1797061>. Luettu: 1.7.2020

Businessangels.fi. Joukkorahoitus yrityksen rahoitusmuotona vai markkinoinnin apuna. Luettavissa: <http://businessangels.fi/joukkorahoitus-yrityksen-rahoitus-muotona-vai-markkinoinnin-apuna/>. Luettu: 15.7.2020

lamkpub.fi. Suomalaisten tuoteinnovaatioiden mahdollistaminen vastikkeellisen joukkorahoituksen avulla. Luettavissa: <https://www.lamkpub.fi/2019/02/18/suomalaisten-tuoteinnovaatioiden-mahdollistaminen-vastikkeellisen-joukkorahoituksen-avulla/>. Luettu: 15.7.2020

Finlex.fi. Rahankeräyslaki 255/2006. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060255>. Luettu: 22.9.2020

Suomenpankki.fi. Tilastot. Joukkorahoitus ja vertaislainaus. Luettavissa: <https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/Joukkorahoitus-ja-vertaislainaus/>. Luettu: 28.9.

Sijoittajat.fi. Vertaislainoihin sijoittaminen. Luettavissa: <https://www.sijoittaja.fi/82569/vertaislainoihin-sijoittaminen/>. Luettu: 01.10.2020

Suomenpankki.fi. Joukkorahoitus ja vertaislainaus. Luettavissa: [https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/Joukkorahoitus-ja-vertaislainaus/tiedotehistoria_/2019_b/yksityishenki-
loille-myonnettyjen-vertaislainojen-maarat-kasvoivat-edelleen2/](https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/Joukkorahoitus-ja-vertaislainaus/tiedotehistoria_/2019_b/yksityishenki-
loille-myonnettyjen-vertaislainojen-maarat-kasvoivat-edelleen2/). Luettu: 01.10.2020

UBrahoitus.fi. Lainamuotoinen joukkorahoitus todellinen vaihtoehto pankkilainalle. Luettavissa: [https://ubrahoitus.fi/artikkelit/lainamuotoinen-joukkorahoitus-todellinen-vaihtoehto-
pankkilainalle/](https://ubrahoitus.fi/artikkelit/lainamuotoinen-joukkorahoitus-todellinen-vaihtoehto-
pankkilainalle/). Luettu: 05.10.2020

Fellowfinance.fi. Joukkorahoitus. Luettavissa: [https://www.fellowfinance.fi/yritykselle/jouk-
korahoitus](https://www.fellowfinance.fi/yritykselle/jouk-
korahoitus). Luettu: 05.10.2020

Invesdor.com. Invesdor – Digitaalisen rahoituksen johtaja Euroopassa. Luettavissa: <https://invest.invesdor.com/fi/pitches/919>. Luettu: 26.10.2020

Invesdor.com. Tietoa Invesdorista. Luettavissa: [https://www.invesdor.com/fi-fi/tietoa-inves-
dorista/](https://www.invesdor.com/fi-fi/tietoa-inves-
dorista/). Luettu: 26.10.2020

News.cision.com. Invesdor. Luettavissa: <https://news.cision.com/fi/invesdor>. Luettu: 26.10.2020

Invesdor.com. Tietoa Invesdorista. Luettavissa: [https://f.hubspotusercontent40.net/hubfs/2332148/Tietoja%20Invesdorista%20ja%20Invesdorin%20tarjoa-
mista%20palveluista%20-%20pa%CC%88ivitetty%2020.%20lokakuuta%202020.pdf](https://f.hubspotusercontent40.net/hubfs/2332148/Tietoja%20Invesdorista%20ja%20Invesdorin%20tarjoa-
mista%20palveluista%20-%20pa%CC%88ivitetty%2020.%20lokakuuta%202020.pdf). Luettu: 26.10.2020

Invesdor-cdn.com. Tilinpäätös ja toimintakertomus 2018. Luettavissa: [https://invesdor-
cdn.com/1/company-profile/1/d742bd851d9e0e12bb64cbf171342383.pdf](https://invesdor-
cdn.com/1/company-profile/1/d742bd851d9e0e12bb64cbf171342383.pdf). Luettu: 30.10.2020

fellowfinance.fi. Uutiset. Fellow Finance julkiseksi osakeyhtiöksi. Luettavissa: [https://www.fellowfinance.fi/Uutiset/Fellow-Finance-julkiseksi-osake-
yhti%C3%B6ksi_201509011514](https://www.fellowfinance.fi/Uutiset/Fellow-Finance-julkiseksi-osake-
yhti%C3%B6ksi_201509011514). Luettu: 30.10.2020

Fellowfinance.fi. Lue meistä. Luettavissa: <https://www.fellowfinance.fi/yritys/lue-meista>. Luettu: 30.10.2020

Fellowfinance.fi. Taloudelliset tiedot. Tilinpäätöstiedot 2017. Luettavissa: [fellow-
finance.fi/Styles/Documents/Fellow-Finance-tilinpaatos-2017.pdf](https://www.fellowfinance.fi/Styles/Documents/Fellow-Finance-tilinpaatos-2017.pdf). Luettu: 4.11.2020

Fellowfinance.fi. Taloudelliset tiedot. Tilinpäätöstiedot 2018. Luettavissa: [https://www.fel-
lowfinance.fi/Styles/Documents/Fellow_Finance_Oyj_Ti-
linpa%cc%88a%cc%88to%cc%88s_2018.pdf](https://www.fel-
lowfinance.fi/Styles/Documents/Fellow_Finance_Oyj_Ti-
linpa%cc%88a%cc%88to%cc%88s_2018.pdf). Luettu: 4.11.2020

Fellowfinance.fi. Taloudelliset tiedot. Vuosikertomus 2019. Luettavissa: [https://www.fel-
lowfinance.fi/Styles/Documents/Vuosikertomus2019.pdf](https://www.fel-
lowfinance.fi/Styles/Documents/Vuosikertomus2019.pdf). Luettu: 4.11.2020

Fellowfinance.fi. Tilastot. Luettavissa: <https://www.fellowfinance.fi/sijoittajalle/sijoittajalle-tilastot>. Luettu: 4.11.2020

Fundu.fi. Blogi 1. Luettavissa: <https://www.fundu.fi/blogi/2017/pk-yritysten-rahoitus-suomessa/>. Luettu: 23.12.2020

Fundu.fi. Blogi 2. Luettavissa: <https://www.fundu.fi/blogi/2019/fundu-sijoittajan-vuosi-2018/>. Luettu: 23.12.2020

Fundu.fi. Blogi 3. Luettavissa: <https://www.fundu.fi/blogi/2017/fundu-tasapainoa-sijoitus-salkkuusi/>. Luettu: 23.12.2020

finder.fi. IT-palvelut. Luettavissa: <https://www.finder.fi/IT-konsultointi+IT-palvelut/Fundu+Platform+Oy/Helsinki/yhteystiedot/2867068>. Luettu: 23.12.2020

Mesenaatti.me. Mikä on Mesenaatti.me?. Luettavissa: <https://mesenaatti.me/info/mika-on-mesenaatti-me/>. Luettu: 1.1.2021

Kauppalehti.fi. Yritykset. Yhteisörahoituspalvelu Mesenaatti.me Oy. Luettavissa: <https://www.kauppalehti.fi/yritykset/yritys/yhteisorahoituspalvelu+mesenaatti+me+oy/25647054>. Luettu: 1.1.2021

Financer.fi. lainaa. joukkorahoitus. Luettavissa: <https://financer.com/fi/lainaa/joukkorahoitus/>. Luettu: 5.1.2021

sttinfo.fi. tiedota. Luettavissa: <https://www.sttinfo.fi/tiedote/yritysten-lainarahoitus-joukkorahoitus-alustojen-kautta-kasvussa?publisherId=1865&releasId=69877799>. Luettu: 10.1.2021

Joukkorahoituslaki 25.8.2016/734

Valtiovarainministeriön asetus joukkorahoituksen saajan tiedonantovelvollisuuden sisälöstä ja rakenteesta 8.12.2016/1045

www.finanssivalvonta.fi. Tiedotteet ja julkaisut. Verkkouutiset. 2016. Luettavissa: <https://www.finanssivalvonta.fi/tiedotteet-ja-julkaisut/verkkouutiset/2016/joukkorahoituslaki-voimaan-1.9.2016/>. Luettu: 8.2.2021

www.finlex.fi. Esitykset/he/2017/20170048. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2017/20170048>. Luettu: 9.2.2021

www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia. HE 48/2017 vp. Luettavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_48+2017.aspx. Luettu: 9.2.2021

www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2017/20170151. Luettavissa <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2017/20170151>. Luettu: 12.02.2021

www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia. HE 151/2017 vp. Luettavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_151+2017.aspx. Luettu: 12.2.2021

www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180277. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180277>. Luettu: 12.2.2021

www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia. HE 277/2018 vp. Luettavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_277+2018.aspx. Luettu: 12.2.2021

www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180111. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180111?search%5Bpika%5D=soveltamisesta&search%5Btype%5D=pika>. Luettu: 13.2.2021

www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia. HE 111/2018 vp. Luettavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_111+2018.aspx. Luettu: 13.2.2021

www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180049. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180049>. Luettu: 13.2.2021

www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia. HE 49/2018. Luettavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_49+2018.aspx. Luettu: 13.2.2021

www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180279. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180279>. Luettu: 13.2.2021

www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia. HE 279/2018. Luettavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_279+2018.aspx. Luettu: 13.2.2021

www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180243. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180243>. Luettu: 14.2.2021

www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia. HE_243/2018. Luettavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_243+2018.aspx. Luettu: 14.2.2021

www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180214. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180214>. Luettu: 14.2.2021.

www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia. HE 214/2018. Luettavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_214+2018.aspx. Luettu: 14.2.2021